ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | half year...... 1.00 | single copy... .05
To Europe: per year...... $2.50 | half year..... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
„СВОБОДА" („LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | на пів року 1.00 | поод. число .05
До Европи: на рік......, $2.50 | на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРҐАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 14-го серпня 1913. Ч. 33. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, August 14, 1913. N. 33.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Згідно з § 36 статута Р. Н. Союза повідомляє ся всїх Гол. Урядників Р. Н. Союза як також Урядників „Свободи" і Урядников „Просьвітної Комісії", що

Річне Засїдане Головного Уряду Р. Н. Союза

відбуде ся

в містї Buffalo, N. Y., в галї під ч. 438 Main and Court Sts.

на днях 9, 10, 11 і 12 вересня с. р.

На се засїдане обовязані явити ся: всї Гол. Урядники, означені параграфом 45 в „Додатку до статута Р. Н. Союза", як також Уряд „Просьвітної Комісії", а то Предсїдатель і Референт.

ПОРЯДОК ЗАСЇДАНЯ:

Дня 9. вересня, точно о год. 9-тій рано, Духовний Отець Союза відправить в гр.-кат. церкві на Блек Рак ч. 158 Germain Str., Buffalo, N. Y., Службу Божу і панахиду за померших членів Р. Н. Союза, а по богослуженю всї присутні урядники удадуть ся до галї під ч. 438 Cor. Main & Court Sts., на третім поверсї над The Western Savings Bank, Buffalo, N. Y., де відбудеть ся засїдане з слїдуючим денним порядком:

Духовний отець Р. Н. Союза відмовить молитву, а по молитві Гол. Предсїдатель отворить засїдане. — Опісля наступить:

Справоздане Духовного Отця Р. Н. Союза.
Справоздане Гол. Предсїдателя.
Справоздане Гол. Місто-предсїдательки.
Справоздане Гол. Рекордового Секретаря.
Справоздане Гол. Фінансового Секретаря.
Справоздане Гол. Касієра.
Справоздане Гол. Заступника Уряду Гол. Орґанїзатора.
Справоздане Гол. Контрольної Комісії.
Дискусія над справозданями Гол. Урядників Р. Н. Союза.
Справоздане Завідателя і Редактора друкарнї „Свободи".
Справоздане Контрольної Комісії.
Дискусія над справозданями Уряду друкарнї.
Справоздане Предсїдателя і Референта „Просьвітної Комісії".
Дискусія над справозданями Урядників „Просьвітної Комісії".

Всї висше згадані Гол. Урядники мають явити ся на час в означеній висше порі і в назначенім місци.

Дано в McAdoo, Pa., дня 5-го серпня 1913.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. Союза.

УВАГА: Саля засїдань находить ся 6 скверів на північ від зелїзничої стациї New York Central. 7 скверів на північ від стациї Lehigh Valley, 10 скверів на північ від стациї Lackawanna. До церкви треба брати на Main St. стріткару, що має напис Grand № 3, або стріткару Niagara Falls, висїдати на Grote St., а при 158 Germain St. є церква. Сходити ся будемо до The Genesee Hotel, Main and Genesee Sts., Buffalo, N. Y.

ЗАКІНЧЕНЄ БАЛКАНСЬКОЇ ВІЙНИ.

Як доносять послїдні телеґрафічні вісти з Европи, мир між балканськими державами вже заключено. Уряди воюючих держав на всї услівя мира між собою остаточно згодили ся, та приняли між собою такий подїл земель, здобутий на Туреччині, як се спільна конференція в Букарештї порішила. Зглядно найбільші користи віднесла Греція і Румунія — найгірше на війнї вийшла Болгарія, мимо сего, що в першій війнї проти Туреччини понесла найбільші жертви і весь тягар веденя війни з Туреччиною в переважній мірі припав в участи Болгарії. Стара пословиця „де двох бєть ся, там третий користає" справдила ся і в сїй війнї. Три славянські, споріднені між собою держави: Болгарія, Сербія і Чорногора розбили могучість Туреччини, однак славянським звичаєм при подїлї овочів побіди посварили ся та розпочали нещасливу війну, на якій неславянські держави Греція і Румунія віднесли найбільші користи. Належало би побажати славянським державам на Балканї, щоби вже раз супроти себе почали вести більше приязну полїтику як доси. Чи однак Болгарія зможе так скоро забути побратимам Сербам і Чорногорцям своє теперішнє упокоренє і пониженє — покаже може вже найблизша будучність.

—o—

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Читаємо в ч. 165. „Дїла": **О. Єронїм Бариш**, крилошанин гр.-кат. церкви в Злучених Державах Північної Америки, парох Пітсбурґа в Пенсильвенії, основатель запомогової орґанїзації „Провидїнє" в Ню Йорку, член ріжних українських товариств в Галичинї і в Америцї, — помер в суботу вечером (26. липня с. р.) в шпитали в Бременгафен в Нїмеччинї в 49 році житя. Покійний як парох в Угринові коло Станиславова брав визначну участь в народнім житю Станиславівщини; між ин. в 1897 р. належав до тих сьвящеників, що за участь в виборчій акції були арештовані виконавцями волї ґр. К. Баденія. Попавши в конфлїкт з еп. Хомишином, не хотів зносити режіму, який запанував в стан. епархії і вибрав ся до Америки. Приїхавши до Злучених держав, дістав припорученє від церковних властий обїхати цїлу Канаду, в цїли підготовленя ґрунту для приходу нового гр.-кат. епископа. Сповнивши свою місію вернув знова до Злучених Держав і підняв ся тяжкої ролї: примиреня угорських гр.-кат. сьвящеників з еп. Ортинським, проти котрого виступили були сї сьвященики цїлою силою. Се був час, коли наслїдком доносів мадяронів до римської курії 1911 р., епископ Ортинський мав бути цїлком відкликаний, а з тим була би мабуть раз на все погребана справа гр.-кат. епископства для Українцїв в Злучених Державах. Своїм тактом зумів він приєднати богато угро-руських сьвящеників і в заслуги за се іменував його еп. Ортинський своїм крилошанином та генеральним вікарієм; в тім характері перебув він аж до цьвітня 1912 р. в Филядельфії, а опісля поїхв на парохію в Пітсбурґу. Перебуваючи в Америцї, посилав звідтам щедрі жертви на народні цїли, між иншими зібрав на вічу в Пітсбурґу 50 долярів на „Рідну Школу". Не спостеріг ся небіжчик як розвивала ся в нїм недуга нирок, котра й загнала його до гробу. Похорон покійника відбудеть ся в Галичинї в Ямници, куди будуть перевезені його тлїнні останки в пятницю дня 1. серпня 1913. р. З небіжчиком сходить до гробу не щоденний чоловік але щирий народний діяч. В. й. п.

—o—

СТРАШНІ ПОВЕНИ В ГАЛИЧИНІ.

Сього року навістили наш бідний старий край найріжнороднїйші нещастя. Через цїлу зиму і весну висїла над краєм змора війни з Росією, а в слїд за сим посипали ся на край всякі „благодати" воєнного стану. Тисячі наших людий покликали військові власти під оруже підчас мобілїзації, відриваючи на довгі місяцї молодих людий від їх заводової працї в самий найгорячійший для них час. Для людности повстала з сего великанська шкода, яка цифрами не дасть ся обчислити. Друга, не менше дїймаюча „благодать" воєнного часу, се задержанє всякого фінансового кредиту. Майже всї банки в Галичинї або цїлком затримали, або в великій мірі ограничили кредит, так, що людям нема де заратувати ся. Військову мобілїзацію щойно тепер застановили; людий, покликаних до війська, розпустили домів, бо на щастє небезпека війни вже усунена. Та знова нове нещастє навістило край. Від кількох місяців безперервні дощі і зливи нищать майже в цїлій руській части Галичини людський добуток. Гірські потоки і більші ріки, як Сян, Стрий, Прут і Днїстер повиступали з берегів, заливаючи цїлі околицї. Як доносять послїдні телеґрами з Відня, від повений найбільше потерпіли доси околицї Перемишля, Дубецка і Нижанкович. В сих повітах цїлі села стоять під водою, весь добуток на полю знищений, сила худоби потопилось, хати і господарські будинки поніщені. Дуже тяжко отже заповідає ся осїнь і зима в старім краю. Біда вже тепер заглядає в очи, а що буде пізнїйше?...

—o—

УБИЙСТВО ПОЛЇСМЕНА.

На Hughes Ave., між 187 а 188 улицею, в Бронкс (Ню Йорк), застрілив молодий Італїєць Демартіно 27-лїтного полїсмена Коттера. Убійник, який на улицї, перд сальоном, розпочав з кількома своїми краянами сварку, в приступі злости вистрілив до них з револьвера, не учинивши однак нїкому шкоди. На відгомін стрілу прибіг полїсмен Коттер, хотячи Італїйців приарештувати. Підчас утечі Демартіно дав до переслїдуючого його полїсмена три вистріли та ранив його смертельно. Убійник був би втїк безпечно, якби не бавлячі ся на улицї хлопцї, які бачили цїлу сцену і так довго за ним гонили, доки полїція його не приарештувала. Тяжко ранений полїсмен помер в дорозї до шпиталя.

—o—

ПІЯНЬСТВО ЖЕНЩИН.

В Монтреалї (Канада) ширить ся в застрашаючий спосіб між женщинами піяньство. Минувшого року засуджено судово за піяньство 1.700 женщин. Се незвичайно прикрий обяв із чисто людських зглядів, бо він грозить правдивим нещастєм соткам родин, коли женщини, яким в родинному житю припала відай чи не найважнїйша задача, віддають ся грізному налогови, що забиває в людинї всякі шляхотнїйші почуваня та особисту гідність і спричиняє матеріяльну руїну.

—o—

ЗУДАРЕНЄ ТРОХ ПОТЯГІВ.

Коло місцевости Ракдейл, 15 миль від Філядельфії, дня 27-го липня збили ся три потяги желїзницї „Лїгай Валей". Один чоловік забитий і 60 ранених — отсе наслїдки катастрофи. Причиною нещастя було се, що машиніст товарового потягу не звернув уваги на остерігаючі сиґнали і віхав на шини, на яких стояв особовий потяг. Кондуктор особового поїзду згинув на місци, роздавлений поміж двома возами. Послїдний віз особового поїзду в наслїдок удару вилетів зі шин і полетів з цїлою силою на переїзджаючий як раз туди третий поспішний потяг. Удар був так сильний, що відірвав льокомотиву поспішного поїзду від воза з вуглем і кинув його на сам беріг ріки. Сей віз з вуглем потягнув за собою спеціяльний віз з еміґрантами і віз для курців. Віз з еміґрантами звернув ся на бік, а віз для курців остав на колесах. Шїстдесять пасажирів, самі імміґранти, віднесли тяжші або лекші ушкодженя.

—o—

РЕВОЛЮЦІЯ В ВЕНЕЦУЕЛЇ.

Єще не покінчили ся клопоти американського уряду з неспокоями в Мексико, а вже найновійші вісти доносять про вибух нової революції в Венецуелї, державі лежачій у полудневій Америцї. Ся велика і богата держава терпить на взір инших країв середної і полудневої Америки много лиха через те, що не має правильного полїтичного устрою. Що кілька років вибухає там революція якоїсь полїтичної партії, які взагалї з великою безглядностию себе взаїмно поборюють. Найновійшу революцію, про яку доносять телеґрами, викликав бувший президент Венецуелї, Ціпріано Кастро, що недавно повернув з Европи, в короткім часї зорґанїзував партію з невдоволених з теперішного уряду горожан, та силою заміряє скинути з власти теперішного президента Дзуана Гомеза, щоби заняти його місце. Кастро на чолї революціонерів машерує на головне місто Венецуелї — Каракас.

—o—

ВЕЛИКИЙ ЗДОБУТОК МАНІТОБСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Читаємо в 37. ч. едмонтоньских „Новин": Доходить до нас з Манїтоби (Канада) незвичайно радісна вістка, а іменно, що проф. Петро Карманський, загально звісний український поет і письменник, котрий приїхав недавно до Віннїпеґу, аби давати відчити з української історії на курсї, заложенім тамже заходами тамошних Українцїв, зістав іменований манїтобським правительством професором української мови та лїтератури в учительськім семинари в Брендонї. Українсько-анґлїйські підручники до науки у манїтобських публичних школах уже вийшли з друку. Один примірник сего підручника дістала на оказ редакція „Новин" від шкільного орґанїзатора в Манїтобі, п. Ґіґейчука, за якого старанями й вийшла отся перша урядова українська читанка. Українцї таким робом дістали вже в Манїтобі повне горожанське право на рівнї з Французами і Нїмцями. Коли се стало ся в провінциї, де є консервативне правительство, то пора Українцям в лїберальних провінциях, Алберті та Саскачеванї, повстати за свої права та дігнати своїх манїтобських братів.

—o—

АБО МІЛЇЦІЯ АБО ЮНЇЯ.

Юнїя робітників на стріткарах в Венкувері (Кан.) ухвалила, що жаден член юнїї не сьміє належати до мілїциї. Всї члени, що належать до мілїциї, мусять покинути або юнїю або мілїцію. Двайцять членів юнїї належуть до мілїциї.

—o—

ЖЕРТВИ ПРАЦІ.

У майнї недалеко Тавер Сіти, Па., погибло з причини експльозії девятнайцять робітників, а двох зістало смертельно покалїчених. Тринайцять з них погибло при першій експльозії і коли громадка сьмільчаків пішла до майни на ратунок, наступила друга експльозія. яка убила ще шістьох. Девять з убитих були Італїяни. Лише один чоловік з тих, що були в майнї, вратував ся.

ПЕРША СЕСІЯ НОВОГО ГАЛ. СОЙМУ.

Як доносять з Відня, новий галицький сойм має бути скликаний на сесію в перших днях вересня, з огляду на справу сегорічних повений і елементарних нещасть, щоби приняти ухвали що-до ратункової акції і ухваленя на сю акцію відповідних квот.

—o—

ПОЛЯКИ ПЕРЕХИТРИЛИ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІЦІЮ.

В Джерзи Сіти, Н. Дж., міський закон не позволяє уряджувати танців в сальонах, хиба, що відбувають ся там весїля. Скучно було польським робітникам без танців, та за довго ждати, аж трафить ся якесь весїлє, на якім в додатку не всї охочі до танцю могли брати участь. Тож впали на дотепний помисл, щоби обійти право. За гроші винаймали імпровізованих новоженцїв, які зголошуючи перед властями свій замір побрати ся, легко діставали позволенє на відбутє весїльної забави з танцями по численних сальонах польської дїльницї. Якийсь час се уходило, аж мірка перебрала ся. Міський уряд звернув вкінци на се увагу, що Поляки чомусь за часто женять ся... Казав отже провірити слюбні реєстри та переконав ся, що просьб о позволенє відбутя весіль з танцями в сальонах було в десятеро більше від дійсно заключених слюбів. Маючи тепер докази помисловости тутешних Поляків, міський уряд є вже обережнїйший при удїлюваню позволень на польські весїльні забави.

—o—

ОРЕЛ ПІРВАВ ДИТИНУ.

В Швайцарії, найбільше гористім краю Европи, склала ся дня 7-го с. м. прямо неімовірна пригода. Робітникови, який працював під лїсом в товаристві своєї 4-лїтної дитини, великан-орел, ненадійно, коли робітник хвилево віддалив ся від бавлячої ся дитини, пірвав її і уніс з собою в недоступні гори. Можна собі представити розпуку бідного батька, який, побачивши свого хлопця в шпонах орла, не був в можности поспішити дитинї з помочию і вирвати її з кігтів хижої птицї.

—o—

ЛІКАРСЬКИЙ КОНГРЕС В ЛОНДОНІ.

В Лондонї відбуває ся тепер всесьвітний зїзд лїкарів. 10.000 лїкарів зі всїх частий сьвіта зїхало ся на те, щоби взяти участь в важних научних нарадах конґресу.

—o—

ПОМІЧ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ.

Доносять зі Львова, що галицький намісник Коритовський підчас побуту у Відни виєднав у правительства 5 мілїонів корон, які мають розділити між людність, потерпівшу від послїдних повений.

—o—

ЕМІҐРАЦІЯ ДО КАНАДИ.

Після вістий доходячих з Канади, в стейтах Манїтоба, Саскачеван, Альберта і Брітіш Колюмбія наслїдком великої еміґрації послїдними часами, не потрібно вже кваліфікованих робітників, а головно будівельних робітників і нові еміґранти не найдуть занятя. Кождий еміґрант мусить мати при собі 25 долярів, чого канадійські власти тепер дуже перестерігають.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 31 Р. Н. Союза, в Eleanor, Pa., зістав з днем 8 серпня 1913 р., згідно з § 153 статута Р. Н. Союза в Америцї виключений з нашої орґанїзації.

Дано в McAdoo, Pa., дня 9. серпня 1913 р.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

ДОПИСИ.

З Detroit, Mich.

До всїх землянів без ріжниці партій і переконань.

Серед многих благаючих голосів зі старого нашого краю, нашої бідної, поневоленої Руси-України, підносить ся знова один голос — голос голосний і жалісний! Жаль стискає кожде щиро-українське серце, коли воно його вчує. Бо якже-ж не жаль дивити ся на бідну матір-вдовицю, що відпроваджує що року кількадесять своїх найлїпших синів, свою одиноку надію до темної, сирої могили. Тою матїрю-вдовицею є Русь-Україна, та наша поневолена батьківщина. Побіч численних нещасть, які вона мусїла і мусить зносити, нищить її еще одно, а то неумолима смерть, яка що року забирає кількадесять тих її синів, що ідуть до шкіл, щоби там осягнути сьвітло правди і науки, а опісля стануги в рядь борців за волю і добро рідної землї. Та неумолима смерть, яку потягає за собою ся найстрашнїйша недуга, сухоти, нанесла вже нашій неньцї тільки страт, що ми не можемо їх винагородити жадними скарбами сьвіта. Ми можемо лише в части запобічи, щоби смерть не мала так скорого доступу до нашої учачої ся молодіжи.

Уважаю за злишне подавати статистику небіжчиків учеників ґімназіяльних, студентів університету, семинаристів, — хотяй би се в дійсности не зле було знати, та на жаль, одно, що не можу на разї дістати її з причини шкільних ферій, а друге думаю, що не слїд вже розпадати ся над утраченими, а радше подумати над тим, як маємо запобічи, щоби ми на будуче подібних, а може еще більших страт не поносили.

Наші братя в старім краю вже від довшого часу думають над способом, як мають помагати і ратувати своїх дітий. Вирішають там отже ріжні гадки і пляни, а між иншими одип, думаю, що найлїпший, а то: **оснувати в горах санаторію для учачої ся молодіжи**, себто таку лїчницю, де би на случай хороби, і то в її початках, можна відсилати учеників, дати їм там батьківську раду і материньску опіку та вирвати їх з рук передвчасної смерти.

Сей плян постановили наші старокраєві брати перевести в дїло.

Добре, — скажете, — коли вони постановили, то нехайже і роблять! По що еще нам про се знати? Певно хочуть, щоби їм помочи! Отже так воно дійсно є: помочи просять в нас! Кождому з нас ясно, що ті наші старокраєві бідаки не в силї самі забрати ся до чогось більшого, а еще більше зрозумілою для нас буде та їх безсильність, коли приглянемо ся, серед яких невідрадних відносин вони тепер проживають. Теперішні часи страшні для нашого селяньства! Війна, неурожай, повени, які нищать все до тла — отсе маєте те сумне марево, яке звисає над нашими братами і пригнїтає їх до самої землї. І чиж маємо дивувати ся, єсли коли благаюча рука зі старого краю простягнеть ся до нас за море? Ох, нї! Ми зовсїм не дивуймо ся, а привитаймо сю спрацьовану руку щирим серцем і о скільки наших сил, стараймось її помагати, бо на всякий случай нам лекше тут о той нужденций гріш, ніж тим бідакам в старім краю. Ми тут тяжко працюємо — але і маємо! А прецїнь не зробить нам се великої прогалини в нашім зарібку, коли що місяця чи що тижня відложимо кілька центів на так гуманну цїль, як ратоване нашої учачої ся молодїжи перед передвчасною смертю, а то через заснованє висше згаданої мною санаторії.

В великій части зависить се від нас, чи та санаторія має с[…]ти, чи нї. Громада по питцї — а бідному сорочка! Тож приймім всї як один з щирим серцем сї культурні і людські змаганя наших братів до відома і прилучім ся до них також своїми жертвами. Вже крайний час, щоби санаторія стала і вона мусить бути основана, бо досить вже впало тих передвчасних жертв! Наші ученики не хочуть так скоро умирати перед часом і покидати сей гарний сьвіт. Вони хочуть еще жити, жити і еще раз жити для тебе, український народе, а більш для нїкого! Вони готові за свій народ кождої хвилї мстити ся на ворогах, вони готові за свій народ приняти смерть! На се вже маємо приміри! Ми повинні більше дивити ся на того бідного молодця, що в послїдних хвилях житя говорить тремтячими устами: „Нене моя, отче мій, братя і сестрички і ти цїлий український народе, простіть менї, що я для вас нічо еще не зробив доброго... я-ж не нажив ся, я доперва збирав ся жити!"

Сьвідомійших одиниць, котрим лекше зрозуміти наведену мною справу, прошу, щоби заінтересували нею місцеві круги, та щоби утворювали в своїй місцевости комітети, які мали би на цїли збирати при кождій нагоді датки на фонд санаторії. Всякі збірки прошу висилати на руки комітету в Дїтройт, Міч., як слїдує низше:

Rev. EUGEN BARTOSCH,
82 Cicotte Ave., Detroit, Mich.

Тож до дїла Братя і Сестри! Нехай мати усьміхнеть ся, заплакана мати"...

Г. Х.

З Ansonia, Conn.

Ансонія, звісна вже шан. читачам „Свободи" не з одної дописи, урядила у себе концерт, який відбув ся в суботу, 26 липня с. р.

Довідавшись случайно про маючий відбути ся концерт, поїхав я з товаришем сейчас, щоб не запізнитись і дістати лучші місця. Ставши у цїли, купили ми собі білети, а що до початку концерту треба було чекати більше як годину часу, тож мій товариш, знаючи добре сю місцевість, викликав мене на прохід.

Перейшовши пару блоків, подибуємо спорий гурток наших хлопців, видно уже підохочених, розмовляючих о чімсь голосно. Підходимо близше і чуємо: „Повідают люди — каже один — же, жак спровадив зоткальси сьпіваків на концерт. Може би ми пішли посмотрити і посвухати?" — „Е — говорить другий — кой си спровадив, то най му сьпівают, а ми лїпше подме на баль та си сами засьпіваме". — „Дацорайт. Майк" — завторували усї инші — подме на баль!" — тай пошвандяли дальше.

Ми з товаришем зглянулись по собі тай гірко усьміхнулись...

Приходимо до галї, де за пять хвиль мав розпочати ся концерт, а галя майже пуста, тай такою осталась до кінця концерту.

Сам концерт випав гарно. Програма була добірна і обширна, а в її склад входили: хор діточий і мішаний, дуети і терцети, переплїтані деклямаціями. Гарно презентував ся хор діточий, який відсьпівав кілька пісень при звуках скрипки і фортепяна. Знаменито випали сьпіви мішаного хору а деякі пісні на загальне бажанє публики були два рази відсьпівані. На особливу увагу заслугує дует „Баркароля", відсьпіваний пп. І. Родзіком з Дерби, Конн., і М. Микитишином з Джерзи Сіти, Н. Дж., як також терцет „Рікою на водах", який відсьпівали п-на М. Підбережняк і пп. М. і А. Цїркот з Ансонії. Й. Келичава з Джерзи Сіти відіграв сольо скрипкове дуже артистично. Мило нам було дізнатись, що висше згадана п-на М. Підбережняк тут уроджена і вихована, будучи учителькою в „Поблік Скул", не цураєсь як инші свого народу і публично виступає на сценї. Честь родичам, що вигодували таку доню, яких дай, Боже, як найбільше!

Велике признанє належить ся п. С. Яґелови, місцевому талановитому дякоучителеви за випіколенє хору і за всї заходи около відбувшого ся концерту; таких здібних і працьовитих учителів дай, Господи, кождій парохії! На конець ви, Майки і Ко., вазьміть ся хоч трохи до книжки та не убігайтесь за балями, бо нам біда грає лучше чим балева музика. Читаючи книжки і часописи, научитесь любити своє, хоч бідне але рідне, научитесь цїнити свою пісню, пізнаєте вагу концертів, а тоді підчас вечерниць галї не будуть сьвітити пустками.

Гість.

З New York, N. Y.

Спільними силами майже всїх нюйорських товариств і брацтв устроєно в дни 2-го серпня с. р., в просторій і гарній Арлінґтон гали при 8. улици, величавий концерт в честь 40-лїтного ювилею лїтературної і громадянської дїяльности д-ра Івана Франка. Українська публика взяла громадну участь в тім торжестві і без ріжницї стану та політичних переконань зібрало ся поверх 500 тутешних громадян, щоби віддати честь неутомимому труженникови на ниві народній. Товариство „Просьвіта" і Брацтво сьв. Володимира явились з прапорами, котрі похилили перед великим портретом Франка, уставленим на передї сцени, прибраним зеленню і осьвітленим численними лямпками електричними.

Програма того концерту була так гарна, що не повстидав би ся її і Львів, той осередок нашого культурного житя в старім краю. Дві промови і відчит, продукції „Українського Хору" з Ню Йорку, деклямації, сольо-сьпіви і сольо скрипкове — зложились на справдї величаву цїлість, котра мусїла задоволити і найвибагливійшого слухача.

Вступне слово виголосив місцевий п[а]рох о. Підгорецький, кінцеву про[мову] — п. Хандога, а відчит „про Ф[ранка]" — п. Бородайкевич. В обох п[ромо]вах і відчитї шан. прелеґенти [малю]вали в горячих і різких словах справдї мученичє житє нашого великого Прометея і його геройські змаганя з всякого рода перешкодами та перепонами, які стрічав все і всюди, його невсипущу працю і заслуги; піднесли також його кличі і взивали присутних, щоби всї разом ішли за тими кличами до сьвітла, правди і волї.

„Український Хор" з Ню Йорку під умілою управою п. М. Климка відсьпівав надзвичайно складно і рівно Франка-Січинського: „Пісне моя", Нїщинського: „Вечерницї", Федьковича-Ніжанковського: „Гуляли", Шевченка-Кізими „Чорна хмара з за Лиману", Шевченка-Топольницького: „Думи мої" і при кінци „Не пора" і „Ще не вмерла Україна". Виконанє тих всїх пісень, а особливо так трудної і великої композиції як „Вечерницї", було без закиду. Можна би лише запримітити, що жіночі хори тримали ся лїпше від мужеських.

Велике признанє і подяка належить ся так діріґентови п. Климкови як і всїм членам того хору за тоє, що мимо надзвичайних спек ходили через цїле майже лїто на проби і то вечерами, по цїлодневній, тяжкій працї. Нехай же ті бурі оплесків, які витали кожде появлене Вашого хору на сценї і почуте, що Вашим сьпівом піднеслисьте тоє велике торжество до висоти правдиво артистичної — будуть Вам нагородою за всї понесені Вами труди і заохотою до дальшої працї на тій так вдячній, милій і для нас, тут на чужинї, так дуже потрібній ниві.

Ті слова правдивого признаня і заохоти до дальшої працї віднести належить також і до гри на скрипках п. Корикори і до квартету, зложеного з п-ни Л. Солодкін і пп. Поповича, Зазуляка і Корикори, котрий справдї артистичним виконанєм „вязанки народних пісень" справив присутним надзвичайно милу несподіванку і вправив у правдивий ентузіязм.

П-нї Корнатова відсьпівала дуже красно і рівно Франка-Степового „Розвійте ся з вітром", а п. Попович Лепкого-Січинського „Фінале". Обоїх публика приневолила грімкими оплесками до наддатків.

Деклямація п. Матейка Франкових „Каменярів" віддана була з чувством і зі зрозумінєм річи, а слова „Гаразд!" маленького деклятатора в особі 6-лїтного В. Чісника, котрий сьміло і виразно віддеклямував кілька уривків з поезії Франка, напевно еще дотепер звенять в ухах присутних.

Вкінци піднести еще належить, що музика п. Смолинського вивязала ся з своєї трудної задачі як найлїпше.

Одним словом, цїлий концерт, так величавий і торжественний, підніс і скріпив на духу кождого з присутних на довгий, довгий час, а крім того становив найлїпший доказ, що єслиби тутешні українські орґанізації частїйше уряджували спільними силами того рода торжества і народні маніфестації, то в дуже короткім часї займилибисьмо дуже почесне місце межи культурними народами, тут спільно з нами проживаючими. З таким бо концертом, як сей, могли би ми цїлком сьміло виступити вже і перед найдобірнїйшою і дуже вибагливою публикою американською.

Та дай, Боже, не довго на тоє чекати.

Присутний.

ВОРОГ.

(Нарис).

В селї Малих Заклинцях жив собі кравець-латунець, Мартин. Нової свити не вмів він стулити, але за те, дайте йому стару, подерту, то він її вилатає так, що й до вікна дивіть ся, то латки не розпізнаєте. Або як причепить ґудзика, то вже ви його не одірвете, хиба разом зі сукном вирветь ся.

З того латаня він жив. А жив він поганенько; рідко коли обідав, але без горівки, то й дня одного не обходив ся. Так-то він собі був чоловікк плохенький і тихий, та тільки біда, що в ту горівку так втягнув ся, що вона йому голову заморочила. В горівцї була його вся розвага, вся втїха, все щастє і вся надїя. Як коли йому пощастило заробить трохи гроший, то він їх зараз пропивав.

Як напєть ся, бувало, у Хаїма, то там у нього й проспить ся, у запічку. Але як прийде до Хаїма вже пяний, то Хаїм за піч вже не пускає і тодї приходилось почувати денебудь у хлїві, під яслами, а то й на дворі, під плотом. І длятого то Мартин злюбив собі Хаїма, бо то, говорив він, добрий жид: і випити дасть добре, ще й спати покладе.

Сьміялись з Мартина люди, що він „Хаїмів приймак", але Мартинови байдужий був людський сьміх.

— Нехай собі сьміють ся, — казав він — аби не плакали.

Мартин, як був пяний, то не міг зразу заснути. Він ходив з кутка в куток, нишпорив і бормотав незрозумілі річи.

Коли хто з господарів кликав Мартина на роботу, то він приходив зі своїм мішочком, в котрому були його всї причандали: кілька циганських голок, ножицї, клубок з нитками, з пів копи ґудзиків, кілька суконних латок і завинена в ганчірку фляшка з горівкою. Прийшовши до хати, він розкладав на вікнї все своє ремесло і брав ся за роботу. А при роботї він любив оповідати байки про чортів, про відьми, про вовкулаків, про чарівницї і таке инше. В се він вірив, як в найсьвятїйшу правду.

Все він на свої очи бачив, а щоб йому краще вірили, то присягав ся, божив ся, проклинав дух і тіло, що не бреше.

Одного разу прийшов він до господаря на роботу, свити латати і по привичцї став про чортів торочити:

— Раз, вже пізним вечером — казав Мартин — іду я через греблю, понад став. Вже, мабуть, було з опівночи, а місяць так гарно сьвітив, що чудо!... Іду я собі та й покурюю люльку. Саме я прийшов на середину греблї, коли проти мене появив ся якийсь чоловічина. Якийсь такий чепурний та бравий, в делїкатному капелюсї, на руках рукавички; прямо, з панком дїло. Стоїть він проти мене, посьміхуєть ся і покурює гарну люльку, на довгім цибусї; а очима то так вертить, як злодїй. Але та його мальована люлька то прямо очи в себе бере. Я підійшов близше, скинув шапку та й кажу: „Добрий вечір". Подивив ся він на мене та й каже: „Міняймось, Мартине, за люльки". А я кажу: „Що ви, пане, глузуєте з мене бідного? Моя люлька проста, черепяна, а ваша панська, мальована". — Ну, то щож тобі за кривда?" — каже він. — Твоя менї буде. А то, ще тобі золотий на тютюн". Я дивлю ся, справдї золотий білий. От думаю — панська фанаберія!"

Так ми помінялись за люльки та й так і розійшли ся. Коли я тодї глипнув на мого панка, а у нього з під поли хвіст стерчить та й вертить ся, як та гадина... „Ось що воно таке — думаю я собі. — Тобі не люльки моєї треба, а душі. Але ти її не дістанеш! хрін тобі під ніс... бо я чоловік чесний, нїкого не скривдив, свити латаю, а пекла не боюсь. Нехай він собі сам в ньому гріеть ся".

Коли я відійшов трохи далї, то він за мною як зарегоче, як загукає, як заверещить, аж менї в ухах почало дзвонити. А він іно блиснув вогнем з рота та й шубовсть у воду..."

Іду я собі далї та й покурюю новеньку люльку, а тютюнець так гарно пахне... Прийшов я до Артимової стодоли, лїг та й заснув. Прокинув ся вже, як на сьвіт стало благословить ся і захотїв подивитись на мою люльку, коли глянув, а то простий патик вербовий... От тобі й на!... Шкода менї моєї черепяної люльочки... Встав я та й пішов на греблю, на то саме місце, де я вчора стрінув ся з нечистим. Шукаю, шукаю по греблї, коли глип на суху вербу, що стоїть над водою, а там стерчить моя люлька, застромлена в дуплї. От так нечистий може посьміятись з доброго чоловіка!...

Але господар був не дурний. Він став вгамовувати Мартина.

— От ще що вигадуєте! Плетете, кат зна що? Воно й сором і гріх. Другий би вам і повірив. До хрещеного чоловіка нечиста сила не пристане, коли він при своєму розумі. Се-ж все брехня!

— Що? я брешу? — кинув ся Мартин. — Побий мене грім небесний, коли се брехня! Далебі, я чисту правду кажу. От і землю готов поцїлувати, що правда...

— На що-ж ви ще й божитесь? Якби ви не були пяні, то би вам ті чортики не привиджувались. Ви тодї непремінно були пяні. От, пригадайте.

— Та я тодї йшов від Хаїма, але пяний не був; що-ж, я тодї, здасть ся, всього три кватирки випив.

— То нїби мало? Та ви, здасть ся, й не буваєте тверезі.

— Як не буваю! От тепер, то я нїби пяний, чи що?

— А скілько ви сьогодня випили?

— І двох кватирок не випив.

— Так вам іще мало? Ваш мозок вже так залитий отрутою, що вам тепер Бог зна що може привиджатись. От, як не покинете тої проклятої горівки, то вам не тільки будуть привиджати ся чортики, але вони будуть бігати за вами, як собаки за дїдом.

Мартин проте всю зиму оповідав на селї про свої страховища. Але не довго він вже прожив після того.

На масницю Мартин знов латав свити у того самого господаря. Воно, звичайно, не обійшлось без горівки. Господар казав, щоб Мартин не пив багато, але він як допав ся до чарки, то тягнув горівку як воду. Як порозходились гості, то й Мартин поліз на піч спати.

Всї вже добре позасипляли, коли Мартин зачав на печі кричати:

— Ой людоньки! ратуйте! бо марно душа загине. Пустіть на каяття, чорти проклятї!...

— А гей, Мартине, чого се ви так розходились? Не ґвалтуйте; людям спати не дасте — почав гамувати Мартина господар.

Але Мартин не чув.

— Ґвалт! Ратуйте, хто в Бога вірує! Не дайте чортам замучити!... — Господар засьвітив сьвітло. В хатї зробив ся рух. Всї поилякались, а Мартин все кричав, як несамовитий. Йому все привиджались чортики. От, один сволоком лїзе, другий по стїнї скаче... а Мартин бєть ся на печі і кричить.

Господар не знав, чим його втихомирити. Нарештї він зняв з за образів сьвячену воду з фляшкою і подав Мартинови. Той схопив фляшку обома руками, думаючи, що то горівка і став смоктати воду. Далї почав кричати, що його пече, звів ся на ноги та й почав дерти руками стїну.

Тодї його взяли й положили на постіль. Він зривав ся, його придержували...

І страшний же він був, той бідний Мартин. Волос скудлачив ся, очи вивернулись, руки й ноги покорчились...

Позбігались сусїди, стали говорити над Мартином молитви, але Мартин не чув нїчого і не впізнав нїкого. З чола холодний піт градом котив ся, а він все своє репетував:

— Ой! ратуйте, бо замучать мене ті окаяннї...

Покликали й лїкаря. Той подивив ся, похитав головою тай сказав, що вже тепер нїчого не можна порадити, бо се вже біла горячка від горівки і слабий вже довго не потягне.

Так воно й вийшло. Мартин ще мучив ся трохи тай дійшов.

Поклали Мартина в соснову домовину, синього, з мутними, витріщеними очима, з покрученими руками. Люди боялись навідати ся до тїла.

Поховали нещасного всею громадою, за громадські гроші. А сумні то були похорони... Нї дяки не сьпівали, нї хоругви не маяли в повітрі, нї дзвони останного „маршу" не заграли.

Похоронили Мартина на краю кладовища, насипали маленьку могилку, а нїчия горяча сльоза її не зросила.

Тілько один з господарів кинув на могилу грудку землї тай сказав:

— Не біймось, люди добрі, помолити ся за душу покійного Мартина. Не чорти його бідного замучили, але ще гірший, тяжкий ворог. Той ворог є в кождім селї. І у нас він є. Той ворог, то отрута, в фляшки порозливана. Бачите, що вона з чоловіком зробила. Нехай померші спочивають. Бог їх судитиме, не ми. А ми живі схаменїм ся, будьмо людьми, бо лихо нам буде!

К. Любисток.

Михайло Конасевич.

УКРАЇНА.

Пишаєть ся цьвітом пахучим,
Килимом зеленим вкриваєсь
І в лугах, дібровах цвитучих
Сьпівців своїх милих ховає.
Розносить довкруги з весною
Аромат весняний цїлющий,
Вмиваєсь до сонця росою,
Мов дївча до шлюбу ідучи.
У золотї сонця купаєсь,
Любує ся вітром лагідним,
Радїє, як зоря витаєсь
Із місяцем тихим, погідним.
Як тихо, мов ангел, несеть ся
Робітників пісня весела,
Як голос сопілочки ллєть ся
На рідні українські села.
Як в народа грудях палає
Любов до своєї країни,
Щаслива і щастєм вмиваєсь
Сьвята, дорога Україна.

КАЛЄНДАР.

СЕРПЕНЬ.

н.ст.	Днї	Руські сьвята
14	Четвер	† П. Ч. К.
15	Пятн.	П. м. Стеф.
16	Субота	Ісаакія, Дал.
17	Неділя	9. Отрок в Еф.
18	Понед.	Евсиґи.
19	Вівтор.	Преобр. Госп.
20	Середа	Демотія, Пул.

НОВИНКИ.

Укр. студентський конґрес.

Від другого до пятого липня відбував ся у Львові конґрес усеї академічної української молодежи. Конґрес занимав ся справами, які обходять в сю пору не лише саму молодїж, але й цїле громадянство. На перший плян висунула ся справа укр. університету, дальше була на дневнім порядку нарад справа самостійної України в звязи з міжнародним положенєм, вкінци справа національного виховання. Були ще й иншї справи обговорені на сїм конґресї, але головна вага зїзду сподївала на сих трох. В університетській справі сконстатував конґрес, що справа ся не поступила наперед, що в останних часах зайшов в сїй справі навіть некорисний зворот. Вину за се приписала молодїж українській парляментарній репрезентації, яка за мало енерґічно обстоювала сю справу. Ухвалено резолюцію, що молодїж не резиґнує з боротьби за український університет, що і на будуче не випустить сеї справи з своїх рук. Справу самостійности України трактував конґрес молодїжи під вражінєм істнуючого міждержавного конфлікту. Про введенє сеї справи на ширшу арену, про усталенє витичних на далеку будучність мови не було. Також незвичайно важну справу національного виховання трактували референти і учасники конґресу лише як справу шкільного виховання в рамах істнуючих шкільних законів і принципів. Тому то виводи пп. Демидчука і Гаврилка, з яких перший хотів розвести дискусію про творенє національного типу України інтелїґента і узгляднював при тім також всї позашкільні виховуючі чинники, а другий говорив про витворенє національної артистичної культури на основі нашої мітольоґії, стрінули ся з недовірєм або з насьміхом учасників конґресу. Гаврилка розуміли учасники конґресу, що він хоче приверненя поганської віри. Лише з трудом і серед загальної неневности перейшла резолюція про потребу закладання шкіл без клерикальних впливів.

Арештоване москвофільського редактора.

На жаданє карного суду арештовано і відставлено до вязниці д-ра Івана Гриневецького, редактора „Прикарпатськой Рус-и". Д-ра Гриневецького в р. 1911 в розправі проти Андрія Шуста і тов. за образу чести, поновлену на особі о. Давидяка, засуджено на 4 тижні арешту, заостреного постом що тижня. З огляду на се, що д-р Гриневецький через півтора року не зголошував ся відбути кару, карний суд видав зарядженє примусово доставити його до вязниці.

Арештоване урядника польського банку.

Зі Станиславова доносять, що на основі донесеня ліквідаторів міщанського банку арештувала в ночи жандармерія урядника сего банку Іринея Маковського під закидом здефравдовання значнійших сум. Маковського відставили до вязниці окружного суду. Кажуть, що мають послідувати дальші арештовання. Втрати сего банку виносять понад мілїон корон.

Місто Галич твердинею.

Австрійська військова управа порішила замінити місто Галич з найближчою околицею в сильну твердиню, щоби в разі війни з Росією мати у східній Галичині важний пункт оперття. До тепер тільки два галицькі міста, Краків і Перемишль, були військово укріплені.

Урожай в Канаді.

Канадійські ґазети доносять, що сего року в Канаді такий урожай, якого старі люди вже давно не памятають. Найкращі урожаї видали в провінції Альберта, де жиє богато руських фармерів.

Конець „пособіям", — смерть органови.

„Издательскій Комитеть" „Галичанин-а" в ч. 142. з 27. с. м. заявляє, що він рішив „по причинамъ оть него независящимъ временно пріостановить изданіе газеты". Сї незалежні від видавничого комітету причини — як довідуємо ся з передовиці „На прощаніе" — недостача фондів. Таким чином смерть „Галичанин-а" вповнї потверджує те, що ми все говорили про москвофільський рух: що він держить ся не орґанїчним звязком з нашим народом, тільки посторонньою помічю. Доки москвофільський табор не був поділений, доти „Галичанинъ" як єдиний москвофільський орґан мав запевнене істнованє зі сторони тих, в чиїм інтересї лежить піддержуванє москвофільства в тій надії, що може вдасть ся зросійщити весь наш нарід, — і то істнованє на стільки вигідне, що його співробітники, в першій мірі шеф редактор пок. Марков зумів заощадити чималий масток. Коли-ж з хвилею подїлу москвофільського табору на дві фракції російські покровителї галицького москвофільства відвернули ся від „Галичанин-а" і предметом своєї опіки зробили „Прикарпатск-у Русь", — „Галичанинъ" почав щораз більше підупадати, аж отсе надійшов йому конець. Правда, „Издательскій Комитеть" висловив надію, що може йому вдасть ся через „непродолжительное время одолѣть всѣ затрудненія" і воскресити на ново свій орґан, та нам здасть ся, що се тільки реторична фраза. Бо для кого видавати „Галичанин-а", коли галицьке москвофільство, на скільки ще істнує, знаходить ся в таборі „Пр. Руси"? Зрештою може російські покровителї галицького москвофільства змінять свій гнїв на ласку, — побачимо. В кождім разї в колишнїм добрім матеріяльнім положеню і теперішнім упадку „Галичанин-а" маємо вірну характеристику цїлого галицького москвофільства: як би не постороння поміч, москвофільство між нашим народом належало би цїлком певно вже до безповоротної минувшости.

Пир злодіїв на львівськім університеті.

В університетськім огороді працювало 23. м. м. кількох арештантів під доглядом одного дозорця. Працювали одиницем, розпущені по цїлім огороді. Один з них побачивши пивницю, догадував ся, що мусить там бути щось доброго. Підважив зелїзом двері і найшов в пивници на-пів засипані піском фляшки з вином, власність професора Ц. Відкривець сего скарбу скликав до пивниці своїх товаришів, а в огороді лишив ся сам дозорець. Фляшку по фляшці випили смачно, так що настрій ставав усе голоснїйший і веселїйший. Перестрашений дозорець, коли почув сьпіви, вбіг до пивниці, але веселі арештанти замість переляками ся, ще хотїли затягнути до своєї компанії свойого наставника. Ледви вдало ся йому вирватись з обіймів пяних арештантів і прикликати полїцію. Під будинок приїхало кілька фякрів і відвезли назад пяних до арешту.

Отсе раз катехит.

В Цєшинї на Шлеску арештовано католицького сьвященика; Івана Шустіка, під закидом зцеславленя і знасилуваня малолїтних дївчаток. Шустік був катехитом в нїмецькій виділовій школї для дївчат. Своїх злочинів допускав ся він на повірених його опіці ученицях в клясї, на катедрі, в часї навчаня релїґії. До сього часу доведено йому сповненя злочину на двох дївчатках, з котрих одна, донечка капітана, числила ледви вісїм, а друга донечка судового радника, дванайцять років житя. — Гарний собі і примірний катехит, нема що й казати...

Родинні інтереси монархів і балканська війна.

В балканській війнї велику ролю відграють не лише державні згляди, але також родинні звязи монархів. В двірських берлїнських кругах невдоволені з Болгар. Питанє удержаня Солуня в руках Греції є також в певній мірі питанєм удержаня на грецьким престолї теперішної данської династії. А що грецька королева є сестрою цїсаря Вільгельма II., тому упадок данської династії в Греції був би неприємною родинною подїєю для цїсаря Вільгельма. Можливе, що румунський король тому виступив тепер проти Болгарії, бо яко член династії Гогенцолернів почуваєть ся до солїдарности з королем Константином і його жінкою. Наїзд Румунії на Болгарію міг мати на цїли змусити Болгар, щоби конечно віддали Солунь Грекам.

Уряд Злучених Держав уймає ся за балканськими Жидами.

На конференції в Букарештї, якої задачею є урегулювати остаточно відносини воюючих балканських держав. вніс американський посол іменем свого уряду жаданє, щоби в мирнім протоколї балканські держави взяли на себе зобовязанє, ввести загальну горожанську і релїґійну свободу у тих землях, які кождій з балканських держав після присуду конференції дістануть ся. Се жаданє американського посла мало на оцї інтереси і правну охорону Жидів, які еще не у всїх державах на Балканї мають цїлковиту рівноправність з тамошним населенєм. Сего однак жаданя американського уряду балканські держави не приняли.

Чоловік шести сестер.

Такий рекорд добув в супружестві один з промисловцїв в Огайо, Джемс Крейвен. Перед 10 роками познакомив ся він з одною нїмецькою родиною, у якої було шість дочок. Молодий Джемс залюбив ся в найстаршій дївчинї та по короткій знакомости оженив ся з нею. Небавом по вінчаню згинула його жінка, замордована через артиста Індіяна, що також залюбив ся в нїй на смерть. Небавом по смерти жінки звернув ся вдовець по руку другої дочки та зістав принятий. Дивним дивом і друга його жінка згинула замордована. Те саме стрінуло й третю сестру, з якою Джемс оженив ся. Убийника не знайшли. Тодї Джемс оженив ся з четвертою сестрою, яка в короткім часї по вінчаню померла на якусь недугу. Вдовець зробив пропозицію пятій сестрі, що також стала його жінкою. Та його щастє не тревало довго. Пята жінка згинула підчас одної желїзничої катастрофи. Мимо усїх тих невдач Крейвен забажав еще мати шесту сестру за жінку, що й небавом стало ся. Наймолодша сестра мала тодї 16 лїт. Крейвен оженив ся тепер шестий раз з шестою сестрою.

Промисловість американських купців.

З розправи, яка тепер вела ся в Шікаґо, виявило ся, що один великий маґазин дамських конфекцій, щоби стягнути клїєнтки, впав на такий помисл: За молодих лїт купець сей був великим донжуаном і запримітив, що чесна жінка, скільки разів побачить, що її переслїдує вперто мужчина, зараз переходить на другий хідник і впадає до першого-лїпшого маґазину. Отже стоячи тепер на чолї фірми жіночих конфекцій, купець наймав молодих людий і казав їм, у віддали кількасот кроків від його маґазину, а по противній сторонї хідника, вперто накидати ся елєґантним, гарно зодїтим жінкам. Вислїд був сей, що така жінка прискорювала хід, потім перебігала через улицю на другий хідник, а що там був лише сей маґазин конфекцій, то впадала до сего маґазину. Там уже вміли так її очарувати модними товарами і так переконати, що будуть їй до лиця, що купувала, хоч годину передтим не гадала нїчого купувати. Одній жінцї приключило ся се раз і другий, вкінци коли втретє заганяли її до склепу, візвала полїцая, сей арештував молодця і справа опинила ся в суді. Там молодець зізнав, що він не мав нїяких намірів зглядом сеї жінки, сповняв лише свій обовязок, бо був найнятий до сего, щоби так заганяв жінки до маґазину.

Корупція „Canadian Pacific-a".

Торговельна і промислова палата в Оломунци на внесенє одного з своїх членів звернула ся з відозвою до всїх инших палат в австрійській державі в справі акції, яку треба би спільно поробити в міністерстві торговлї для спиненя еміґраційної аґітації, яку веде „Canadian Pacific". Відозва оломунецької палати зазначує між иншим факт нечуваної корупції, яку веде канадійська компанія, при помочи якої бажає „Canadian Pacific" навіть сьвящеників в російській Польщі наклонити до вербованя еміґрантів, жертвуючи їм по 4 рублї за кождого пасажира. З иншого жерела доносить „Kurjer Lwowski", що безглядність, з якою „Canadian Pacific" веде свою роботу, доказує між ин. факт, що в характері його аквізиторів виступають найгірші суспільні шумовини, еміґраційні гиєни, котрі зі своєї попередної дїяльности дали ся вже досить пізнати властям, входячи дуже часто в явну колїзію з карним законом. Так пр. в карнім хшанівськім суді ведеть ся слїдство о намаганє перекупства властий „Canadian Pacific-ом".

ХТО ХОТІВ БИ ЗАНЯТИСЬ ЗБИРАНЄМ ОГОЛОШЕНЬ ДО КАЛЄНДАРЯ Р. Н. СОЮЗА НА РІК 1914. ЗВОЛИТЬ ВІДНЕСТИСЬ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ".

Князь для Албанії.

Конференція амбасадорів в Лондонї порішила минулого тижня долю албанської держави. За шість місяців від тепер має бути іменований князь, що буде рядити сим краєм. Тимчасом зорґанїзує адміністрацію держави контрольна комісія, зложена з одного репрезентанта кождої держави, при помочи жандармерії під командою шведських офіцирів.

Годинники — скарбони.

В Данії заводять тепер новий спосіб ученя ощадности. Є се звичайна скарбонка в виді годинника. Механїзм годинника є так зладжений, що годинник сейчас стає, коли до него не вкинеть ся у відповідній хвилї якогось гроша. Годин мають означену скількість гроша, яку треба вкинути, щоб годинник ішов дальше. Се обчислено передовсїм на дїточі ощадности. В містї Копенгазї зорґанїзувалось вже акційне товариство з капіталом $80.000, що має ввести сей винахід в житє.

Довгий сон.

В Ст. Луіс, Мо., учителька Фішер при забаві з товаришками заявила, що мусить на хвильку проспати ся, бо чує ся дуже умученою. Скоро лише положила ся, заснула так твердо, що спала без перерви 150 годин. Коли пробудила ся, не чула нїякої зміни в своїм здоровлю, а поясняла свій глубокий сон тим, що підчас шкільних занять чула ся завсїгди дуже умученою.

Статистика населеня Европи.

Після послїдного обчисленя виносить населенє Европи 433,900 000 мешканцїв. Після поодиноких країв представляєть ся се число ось так: Европейська Росія 117 мілїонів, Нїмеччина 64 міл., Австро-Угорщина 51 мілїонів, Анґлія 45 міл., Франція 39 міл., Італія 34 міл., Еспанія 19 міл., Бельґія та Румунія по 7 міл., европейська Туреччина 6 міл., Голяндія, Портуґалія та Швеція по 5 міл., Болгарія 4 міл., Сербія, Данїя, Греція та Норвеґія по 2 міл. Число населеня є найбільше в Европі, бо коли на 1 квадратовий кільометер припадає в Азії 5 осіб, в Америцї та Африцї 4 особи, а в Австралії лиш одна особа, то в Европі на тій самій просторони проживає 44 осіб. З поодиноких европейських країв на першім місци під зглядом числа населеня стоїть Бельґія з 286 мешканцями на квадратовий кільометер, відтак слїдує Голяндія 177 осіб, Анґлія 146. Італія 120, Нїмеччина 112, Швайцарія 81, Австро-Угорщина 76, Франція 74, Росія 23, а Норвеґія 8 осіб. Що-до числа уродин, на першім місци стоїть Росія, що має 44 уродин в роцї на кождих 100 мешканцїв. Опісля слїдує Угорщина 35, Італія 32, Австрія 32, Нїмеччина 29, Голяндія 28, Данїя 27, Норвеґія 26, Швайцарія 25, Швеція і Анґлія 24, Бельґія 23, Ірляндія 23, а наконець Франція 19 дїтий на 100 мешканцїв.

З Шандрового царства.

В шкільнім окрузї Буковина (Кан.), з котрого урядовий супервайзор шкіл Флєчер прогнав в істинно російський спосіб учителя Чумера, а тростісів казав поарештувати за те, що не хотїли отворити школи для анґлійського Джека і потім мировий судія позасуджував їх на $13 кари, відбув ся 29. м. м. публичний мітинґ податковцїв. Зібрані ухвалили вислати до міністерства просьвіти резолюцію, в котрій протестують проти наставленя в їх окрузї офіціяльного тростіса та заявляють, що коли департамент буде дальше держати в школї урядового Джека, то громада побудує собі приватну школу. Дерево на будову школи громадяни уже звезли. Джек сидить дальше в школї, але нї одна дитина не йде до школи. Народ страшенно обурений на Шандра, якого по справедливости вважає за виновника усїх тих істинно російських насильств над ними. Памятник, котрий Шандро поставив собі під церквою на своїй кольонії, перевертає ся. Посьвячена земля не хоче держати на собі памятника побіди насильства і хрунївства над правдою і справедливостию. Але Шандро старає ся і Бога змудрувати, бо підпер свій памятник якоюсь драбиною. Розправа над палочниками, що побили д. Козловського на „істинно русскім" Шандровім вічу, мала відбути ся в Веґревіл 6 с. м.

Сухоти у псів.

Професор ветеринарійної школи в Альфорт (Франція), Кадіот, оголосив на днях свої досліди, а саме, що пси не тільки що підлягають самі сухотам, але можуть навіть перенести сю страшну недугу на людий, з котрими часто стикають ся. На щастє всїх любителїв песячого роду — каже професор — собаки заражують ся сухотами дуже рідко. Коти і конї, по словам проф. Кадіота, підлягають сухотам ще меньше ніж пси.

Звільненє від висьвяченя.

З Риму доносять: Папа перший раз в історії католицької церкви видав вирок, яким увільнив сьвященика Арона Раффа від висьвяченя на його власну просьбу. Він доказав, що вступив до духовного званя проти своєї волї, а лише наслїдком налягань своїх батьків.

Кілько лїсів на сьвітї.

„Конґрес лїсовиків", що радив недавно в Парижі, зібрав статистику лїсів на цїлому сьвітї. Поверхня лїсів виносить взагалї 1½ мілїона гектарів. З сего має Америка 646.752.000 гектарів, Азія 386.003.100 гектарів, Европа 314.168.500 гектарів, Австралія 94.430.000 гектарів. В Европі стоїть Росія на чолї країв, що мають найбільше лїсів. Має вона всего 196 мілїонів гектарів лїса. Відтак іде Франція з 9.800.000 гектарами. Опісля слїдують Австро-Угорщина, Пруси й Еспанія.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годне гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Реданція не відповідає.

ПЕКУЧА ПОТРЕБА ЗАСНОВАНЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕМІҐРАЦ. ДОМУ.

З численних точок проґрамової народної праці, яку повинно перевести українське громадяньство в Америці, найбільше пекучою потребою дня являє ся конечність основаня руського еміґраційного дому.

Від довшого часу і при всяких нагодах тутешне українське громадяньство сею незвичайно важною справою занимало ся, — годі однак додумати ся, яка була причина сего, що на обговорюваню справи та теоретичнім проєктованю все кінчило ся і доси нічо не вроблено, щоби добру гадку перевести в діло.

Не хочемо робити нікому докорів або приписувати злої волі, хоч дивним мусить видати ся кождому та прикро вражати, що українська суспільність в Америці, яка зуміла витворити тут сильні народні орґанізації, яка має доволі велике число духовної і сьвітської інтеліґенції — між ними безперечно людий правдивої духової культури, найліпшої волі та охочих до позитивної народної праці — не здобула ся доси на сотворенє інституції, яка з людських і народних зглядів є конечна.

Не треба мабуть довго розписувати ся над умотивованєм конечности основаня еміґраційного дому.

Кождий знає дуже добре з власного досьвіду, як тяжкими для сьвіжо прибуваючого зі старого краю, хочби їхав — як то кажуть — „на готове" до свояків або знакомих, є перші дни побуту в Америці, як безрадним чує ся кождий в першім часі в тім краю, так дуже ріжнячим ся під кождим зглядом від рідного краю.

Якіж доперва муки мусять зносити сї еміґранти, що прибувають до Америки „на сліпо", не маючи тут ні свояків, ні знакомих, які ними сейчас заопікували би ся. А з наших еміґрантів поважний процент в той спосіб пускає ся до Америки: переважно люди дуже молоді, недосьвідчені, в сьвіті не обуті — сільські дівчата і хлопці, які звичайно поза своїм найблизшим повітовим місточком дальшого сьвіта не бачили. Перемучені довгою їздою желізницею і морем, заголюкані всілякими аґентами і корабельною службою, приїздять на пів живі на Еліс Айленд.

І тут не знаючи анґлійської мови, та не відповідаючи часто-чусто всіляким формальним вимогам американського еміґраційного закона, сидять цілими тижнями, нарікаючи на свою гірку долю, та тратять нераз послідний гріш, щоби вишукати свого свояка або знакомого, про якого знають, що перебуває в Америці, а якого докладної адреси не взяли зі собою, виїзджаючи з краю.

За щасливих можуть уважати себе ще ті, яких випустять з Еліс Айленд, бо дуже часто лучає ся, що американські власти з причини найменших дрібниць завертають еміґрантів назад домів.

По випущеню з Еліс Айленд, зазнавши на собі всяких проб безглядности американських властий, еміґранти дістають ся до сего „кітла" і „муравельнища" людий, яким є Ню Йорк, цілком прибиті, обезсилені та безрадні, зовсім неспосібні, щоб винайти собі яку роботу.

Не мають нікого, до кого могли би звернути ся з довірєм, тож не дивниця, що звичайно падуть тут жертвою всіляких обманців, які тільки чигають на се, щоби еміґрантів обдерти з гроший — та дістають ся в руки несовісних, підплачених посередників і аґентів, які вишукують еміґрантам як найтяжшу роботу — очевидно за лиху платню.

І яким правдивим добродійством для сего рода еміґрантів була би своя рідна інституція, яка давала би їм в найтяжших хвилях раду та розраду, яка обняла би над ними цілковиту опіку, могла безпосередно перед еміґраційною комісією інтервенїювати в їх користь, була в можности за данєм своєї поруки в більшости випадків охоронити еміґрантів перед грозячим заверненєм, вкінци давала еміґрантам певний приют до часу, доки не випайде для них роботи.

Се було би в головнім начерку задачею нашого еміґраційного дому. Такі інституції опіки над своїми еміґрантами мають вже Нїмці від року 1784, Словаки від 1887 р. В роцї 1900 заложили тут свої еміґраційні доми рівнож Італійці, Поляки, Мадяри і Жиди а в 1908 Росіяни.

Крайний вже час і на нас Українців — ліпше пізно як ніколи.

Сфінансованє сего діла не представляє великих трудностий. Нарід наш в Америці, знаний зі своєї жертволюбивости на загальні цілі, не відмовить своєї лепти рівнож на сего рода гуманітарну інституцію, та певно кождий член, належачий до наших народних орґанізацій, охотно дасть ся оподаткувати кількома центами на сю шляхотну ціль.

Основанє українського еміґраційного дому в Америці є річию народної культури, тож всї українські орґанізації і товариства, без згляду на всякі льокальні і партійні конфлікти і антаґонізми, повинні в сій справі піти разом, під загрозою закиду народної байдужности.

Дійсно, було би низше нашої народної гідности дальше відносити ся байдужно до сеї важної справи, та спокійно глядіти, щоби при нашій теперішній позиції в Америці та при змагаючім ся з кождим роком зрості руської заморської еміґрації — наші земляки мусїли шукати тут опіки і захисту в чужих інституціях сего рода, часто навіть нам ворожих.

Э ЧИ Є?

Декотрі наші періодичні видавництва як в Сполучених Державах („Гайдамаки") так і в Канаді (майже всї), уживають постійно та ще й завзято замість усталеного в нашій ортоґрафії Є — російське Э. Длячого вони се роблять, годі додуматись: чи з незнаня, чи з байдужности, чи може з жадоби погровити нерви читача? Бо подивім ся, чи таке нехтованє має принаймение тїнь оправданя. — Після принятих нами правил фонетичної правописи, на означенє мягкого е (йе) уживає ся знаку є, котрий то знак цілковито відповідає своїй цїли, прим.: користає, помагає; користае, помагае єсть також поправно після старої, закиненої вже нами етимольоґічної правописи, але користаэ, помагаэ, як се декотрі виданя уживають — се нісенїтниця, бо се анї після фонетичної, анї після етимольоґічної, анї після російської правописи, і хотячи пошанувати свою мову і ортоґрафію, повинні ті видавництва уникати таких — як каже Поляк — „дзіворльонґів".

Шануймож отже свою мову і письмо!

М.

САМОВОЛЯ львівського прокуратора.

Кому з наших читачів доводить ся читати поступові галицькі часописи, той нераз бачив у тих часописях більші або менші білі латки із одним зловіщим словом на самій середині: **сконфісковано!** Се конфіскованє вільної, самостійної думки в ґазеті — то гидка самоволя галицьких прокураторів, що стоять не на сторожі основних державних законів в Австрії, але на сторожі усяких потентатів, яких нікому не вільно ніколи критикувати. Хочби такий панок строїв собі на конит краю чи держави найдурнійші фіґлї, хочби він своїм нетактовним поведенєм або недостачею дипльоматичного образованя нищив екзистенцію поодиноких людий, цілих суспільних верств або й цілу державу, — то йому уходить се зовсім безкарно, а навіть незамітно для ширших кругів громадяньства, бо його боронить всемогучий оловець ц. к. прокуратора!...

В обороні усяких таких „пьолїтиків" стає завсїгди прокуратор столиці Галичини, а через те львівські поступові часописи падуть часто жертвою самоволї сього державного урядника. Не треба мабуть згадувати, що руські часописи тїшуть ся особливою опікою пана прокуратора, бо він же прецінь Поляк і вроджений ворог усякого гайдамацтва....

Перед нами 162 ч. „Діла", з дня 24-го липня 1913 р. Передовиця сього числа носить назву „Погром австрійської дипльоматії". Сю статю написав звісний наш публіцист і парляментарний посол, В. Будзиновський. Вже з самого наголовка можна догадувати ся, що зміст статї буде доволї інтересний, так щож, коли пан прокуратор позавидував журналїстичної слави п. Будзиновському і сконфіскував йому його працю з гори до долини, лишаючи лише невеличкий вступ, а під сподом підпис автора.

Нам вдало ся роздобути сю сконфісковану статю і ми подаємо її понизше на перекір львівському прокураторови, котрого оловець не має вже ніякої сили за морем...

Для доповненя цілости згаданої статї перепечатуємо з „Діла" наперед її несконфіскований вступ:

„І друга балканська війна — так зачинає п. Будзиновський свою статю — вже кінчить ся. Можливе, що по ній прийде ще до третої, а може і до четвертої війни між недавними союзниками. Може також ще раз прийти до війни з Туреччиною. Однак, о скільки в сї балканські війни і в її результати замотані є інтереси Австро-Угорщини, то евентуальні результати дальших заворушень на Балкані не зможуть змінити результату, який під сим зглядом вже дали обі перші війни. Головнож вже не змінить ся напрям, в якім тепер будуть розвивати ся ті події, що можуть і мусять, більше ніж доси, інтересувати керманичів нашої монархії і всїх тих, що в якімнебудь напрямі інтересують ся дальшою політичною судьбою териториї обнятої границями Австро-Угорщини".

Після сього вступу слїдує властивий зміст статї, яку пан прокуратор був ласкав счеркнути. Ось що він сконфіскував:

„Вже перша війна балканська з її провізоричним результатом була дефінітивним погромом австрійської політики заграничної. Друга війна, без огляду на се, чи її результат буде для воюючих сторін дефінітивний чи ні, дала першому погромови нашої дипльоматії катастрофальні розміри. Політичні керманичі нашої монархії так якби сьвідомо використали балканську траґедію на се, щоби передовсїм скомпромітувати самих себе, бо дали доказ цілковитої несьвідомости того, що дієсь під їх носом, дали доказ, що в них нема слїду орієнтаційного змислу, доказ безрадности і взагалї нездарности під кождим зглядом. Вони також осьмішили монархію, бо застереженями і погрозами, на котрих поперто монархія не мала сили, довели до того, що на льондонських конференціях, в часї бльокади чорногорських і балканських берегів і при обсадженю Скутарі головні держави европейські не лиш іґнорували Австро-Угорщину, але попросту помітували нею а вкінци новоутворену Албанію віддали в руки Італійців. Однак все те можна би ще переболїти, бо-ж цілий сьвіт знає, що Австрія ніколи не мала ґеніяльних політиків і не є ґрунтом, на котрім родили би ся дипльомати, що вміють предвиджувати та відповідно до предвидженого своє власне поведенє вміли би примінювати так, аби інтереси заступленої ними держави не терпіли, але противно; зискували. Гірше ніж компромітація наших дипльоматів, гірше ніж осьмішенє нашої монархії є шкода, яку дипльомати їй зробили. Через блуди нашої дипльоматії та війна, що розбила Туреччину, підготовила нову велику війну о житє і смерть між Австрією а Росією і балканськими союзниками. Вже найблизша будучність покаже, чий труп лишить ся на побоєвищи — Австрії чи Росії?

„Лише через промахи нашої дипльоматії перед вибухом війни і через ще гірші промахи в часї самої війни вже ті провізоричні результати ослабили великодержавне становище монархії в Европі а знївечили повагу і вплив на Балкані. Старі і нові похибки керманичів нашої монархії розбудили так поза її межами як і в її нутрі, т. є. так у сусїдів окружаючих монархію підковою як і у многих „вірних і льояльних" горожан самої монархії такі аспірації і підготовили таке уґрупованє сил сусїдів монархії, що будучність Австро-Угорщини серіозно загрожена. Дипльоматичний погром Австро-Угорщини на балканських полях в тім, що, як не скорше, то за яких 5—10 літ послїдним результатом балканської війни мусить бути коаліція Росії, Румунії, Сербії, Чорногори, Італії, евентуально також Болгарії і несотвореної ще Альбанії проти Австро-Угорщини.

Щоби евентуальний результат балканської війни міг в дальших своїх наслїдках загрозити цілість або й бит Австро-Угорщини, про се перед війною ніхто в монархії не подумав. Такого питаня німецькій і мадярській суспільности навіть ставити не позволяла їх великодержавна зарозумілість і сліпа віра в непобідимість сольферінської і кеніґрецької армії. Але що всї бодай се чули, що на карті стоїть повага монархії в Европі, вплив на Балкані й інтереси австро-угорських ексиортерів, доказують: непроголошена але фактична мобілїзація нашої армії, незвичайне заінтересованє цілої суспільности монархії війною і атаки політиків проти уряду заграничних справ за ріжні „занедбаня і промахи". Ще не розпочавсь вимарш союзних армій, а вже вся політична опінія Австрії (про Угорщину не буду говорити) кричала під адресою нашої дипльоматії: „розпни його!" Атаковано не тільки Берхтольда і його урядників але і Еренталеви не дали спокійно лежати в гробі кричучи: „чогось віддав Туркам Базар і уможливив злуку Чорногори з Сербією?!" Чим яснійше ставало, який може бути результат війни, тим більшим і загальнійшим ставало невдоволенє з політики Берхтольда, тим сильнійшими були атаки, тим численнійші були закиди. Вся австрійська преса, а навіть ціла палата послів державної ради звернулась проти уряду заграничних справ. В критиці політики уряду заграничних справ проявилась небувала доси солїдарність всїх австрійських сторонництв політичних, так в пресї, як і в парляменті. В дебатї над заграничною політикою нашої монархії палата послів була якби одним сторонництвом. Вилятком були Українці бо вони — з огляду на ситуацію, в якій монархія застрягла — свій осуд, котрий в данїй хвили був би нічого не змінив, відложили на пізнїйше. Впрочім в хорі проти політики уряду заграничних справ чути було одну головну мельодію: „то туман, котрий ніколи нічого не предвидів; його амбасадори то архитумани, котрі не тільки не предвиділи нічого, але навіть ніколи не виділи того, що діялось в білий день перед їх очима! Міністер заграничних справ, то безголовник, що для обезпеченя інтересів і поваги монархії нічого не зробив, а як що коли зробив то якби нарочно на се, щоби монархію осьмішити і пошкодити їй. Кілько разів заманїфестував яке становище монархії, або в імени монархії зарядив щось, то події зараз показали, що пальнув дурницю. Замість лишити ся при тій одній дурници, він її відкликував, щоби зробити ще більшу дурницю, котру відтак також мусїв відкликувати і кінчив архиглупотою, щоби монархію безсмертно осьмішити". І преса і палата послів били безпощадно міністра заграничних справ, били наших заступників дипльоматичних за границею, били урядників пресового бюра в міністерстві заграничних справ — били і прали так, що не лишили на них сухої нитки.

„Вже сам факт небувалої солїдарности всїх австрійських сторонництв політичних, яка проявилась в сконцентрованім атаку проти балканської полїтики нашого уряду заграничного, повинен бути доказом, що сей уряд сильно прогрішивсь проти інтересів монархії. Не входячи поки-що в стійність поодиноких закидів і я мушу прилучитись до невдоволених з сеї політики, бо вона дійсно була повна непростимих похибок. Як від сотки літ, так і тепер наша політика заграничва була довгою низкою непростимих промахів, роблених як би нарочно на се, щоби монархію ослабити у нутрі, ізолювати її, витворити кругом неї противників, збирати їх до купи та провокувати до сконцентрованого атаку проти монархії. Доказом того є невдоволенє всїх думаючих людий в Австрії з балканської полїтики нашого уряду заграничних справ в послїдних часах і остра критика так в пресї як і в парляменті."

ПОКЛИК до нюйорських і околичних Русинів.

В тяжких і невідрадних обставинах живе наш нарід в старім краю, та не о много лїпше живе ся нам і тут в Америці. А що за причина сего?

В старім краю гнет політичний і брак просьвіти, а тут в Америці — наша непорадність, брак солідарности а в першій мірі брак загального і фахового образованя.

В Ню Йорку істнує богато вечірних шкіл американських, в котрих робітники можуть безплатно здобути собі фахове образованє. Найбільшою і найлїпшою того рода школою є технїчний інститут для робітників „Купер Юніон". Звичайні робітники, укінчивши там вечірню науку, виходять інжінєрами, механїками, хеміками, архітектами, машиністами, електротехніками і т. п., котрі заробляють тижнево по $50.00 або й більше. Тисячі робітників ріжних народностий користають з тої безплатної вечірної школи, лишень Русинів там зовсім не видно. Винні тому самі Русини-робітники, котрі в своїй байдужности і непорадности часто не знають навіть, що така школа істнує, або знов не знають, яким способом до тої школи дістати ся.

Щоби можна бути принятим до „Купер Юніон", треба зложити відповідний вступний іспит, а се також відстрашує наших робітників від такої школи, бо вони не знають, яких предметів мають з того іспиту вчити ся, та не мають де у кого до того іспиту приготовити ся.

Комітет „Рідної Школи" в Ню Йорку, заснований доперва в перших місяцях сего року, в тім короткім часї зєдинив в собі делеґатів вже двайцять кількох тутешних українських орґанізацій і вислав „Рідній Школї" в старім краю $700.00 — прийшов до переконаня, що в першім рядї він повинен подбати про нашу молодіж, тут в Америці перебуваючу, і дати їй можність та нагоду належитого приготованя до вступного іспиту до школи амер. „Купер Юніон", а крім того і до придбаня загального образованя, бодай в деяких, нам тут на чужині найпотрібнійших напрямах.

Комітет „Рідної Школи" в Ню Йорку *задумує отже отворити з початком вересня с. р. школу для дорослих*, як мужчин так і женщин, котра обіймала би 2 курси, а то:

1. Курс приготовляючий до технїчної школи „Купер Юніон", а обіймаючий: аритметику, альґебру, ґеометрію і евентуально мову анґлійську.

II. Курс суспільно-політичний, обіймаючий: науку ґеоґрафії, історії Руси-України і Сполучених Держав, нашої літератури і загальний начерк конституції Сполучених Держав.

Курси ті мали би тревати 8 місяців і відбували би ся вечерами від год. 8 до 10.

В тій справі *відбудуть ся в вівторок дня 26. серпня 1913 в гали парохіяльній 28 Іст 7-ма улиця в Ню Йорку ЗБОРИ*, на котрих має ся постановити, чи і в який спосіб можна би заміри той в житє впровадити.

Упрашає ся отже в с ї х тутешних і околичних Русинів, котрим справа та лежить на серци і їх інтересує, або котрі хотіли би взяти участь в того рода курсах, щоби як найчисленнійше (без огляду на політичні партії і переконаня) прийшли на ті збори.

За Виділ Комітету „Рідної Школи" в Ню Йорку:

Я. Корнат, місто-голова,
В. Кнїгиницький, секретар.

Я. Льосїк.

Геракль і селянин.
(Давна грецька назочка).

(З білоруського).

Застряг мужик з возом у болоті. Як і не бив він свого коня, як не катував його — віз не рушив ся! Що тут робити?! У великім клопотї, звернув ся він з молитвою до Геракля*):

— Божечку мій, могутний Гераклю! Ти силач над силачами і тобі легко мене виратувати. Поможи, змилуй ся!...

І дав ся чути голос з хмар:

— Я поможу тобі, бідолахо, тільки послухай мене.

— Кажи, божечку, — слухаю!

— Передовсїм ось що: обчисть колеса з грузи... Тепер — набери піску і засип та зарівнай яму під колесами.

Селянин зробив усе, що велів Геракль.

— А тепер і я тобі поможу, — сказав Геракль: бери поводи в руки і гукни на коня.

Мужик підняв лїци, гукнув і — не оглядів ся, як кінь легко і живо витягнув віз з грязюки.

— О дякую тобі, могутний Гераклю за твою поміч! — гукнув у гору мужик.

— Ой, тай і дурень же ти, дурень! — відповів йому Геракль.

*) Гераклъ, то був грецький півбожок, великий силач.

РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. С.

за місяць липень 1913 р.

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ:

Сестрицтво Усп. Пр. Д. Марії в Маганой Плейн, Па.

В. 71. Лукач Марія, Лунцьо Анна, Токарчик Анна, Войтко Дорота, Руик Анна, Швахла Анна, Рибець Настя, Яцила Катерина, Рябець Анна. Бабяк Анна, Шибовська Анна, Сахер Ева, Сулич Мілька, Котпа Єлена, Станай Феніна, Сидор Анна, Ґалайда Єлена, Ходан Марія, Стець, Ксеня, Станай Матрона, Бейда Анна, Патрик Марія, Костинько Пайза, Боївка Анна. Легоцька Анна, Марчишин Анна, Сопко Зофія, Пачута Євка, Гоґар Марія, Галенда Анна, Цюпашко Анна, Русин Настя, Юрковська Фенна, Чорна Анна, Баран Текля, Валовська Марія, Турцовська Пайза.

Братство сьв. Петра і Павла в Гунтінгтон, Інд.

В. 356. Муцин Іван, Юськів Максим, Сьвідрик Петро, Ващишин Петро, Гнатейко Дмитро, Огорівка Іван, Франц Мартин, Видра Михайло, Коцюба Тарас, Прусь Казимир, Бамерзбах Антоній, Ванько Даніїл, Майбук Михайло, Іванік Корнило.

Братство сьв. Михаїла в Нортумберлянд, Па.

В. 357. Фрайпак Іван, Попик-Олекса, Сокальчук Йосиф, Денека Андрій, Скрут Семен, Лишишин Яким, Кубай Михайло, Комаринський Ів., Клецько Николай, Вальчук Олекса, Кланко Олекса, Лаба Павло, Сокальчук Яков. Чорномаз Григорій. Поперечний Василь. Пінтелей Теодор, Пінтелей Григорій.

Товариство ім. Маркіяна Шашкевича в Фейрфілд, Конн.

В. 358. Дутко Михайло, Ванат Михайло, Хома Петро, Гладиш Михайло. Клунчак Павло, Дутко Антін, Півцьо Михайло, Дутко Петро, Ванат Олекса, Гайда Николай, Горошко Теодор, Репко Іван, Гайда Петро, Шенґера Йосиф. Репко Юрко.

Товариство ім. Богдана Хмельницького в Клівденд, О.

В. 359. Тирпак Тимко, Балко Петро. Федик Павло, Скоратко Андрій, Юречка Стефан, Майхрич Іван, Мельник Осип, Богдан Петро, Нагловський Антін, Жуковський Ілія, Смик Атаназій, Филиповський Іван, Драбяк Тимко, Головчак Іван, Гамера Юрко, Сікорський Петро, Костик Андрій, Павляк Стефан. Щерба Василь, Баволяк Іван, Гальчак Ілія, Будник Іван, Назарик Ігнат.

Братство сьв. Івана Хрестителя, в Лідвуд, Мо.

В. 360. Балучинський Валко, Мисакович Гринько, Карбівник Василь, Кіс Дмитро, Труш Петро, Сітарий Антін, Кіс Григорій, Матраль Никола, Давид Андрій, Кравчишин Антін. Фрайт Николай, Василюка Роман, Савіцький Стефан, Яцентій Ілько, Ковтун Стефан, Онисько Василь, Городиський Василь, Кіс Стефан, Крук Іван, Ваврик Іван, Барилик Іван, Кестель Антін, Зазуляк Андрій.

Сестрицтво Пресьв. Діви Марії в Донора, Па.

В. 361. Колодій Анна, Кіньо Єлена, Присташ Анна, Бек Анна, Новак Магдалина, Тупяк Марія, Ятчишин Геретина, Кіц Марія, Синутка Катерина, Більо Марія, Завойська Катерина, Яблонська Марія, Стецура Ева, Баришевич Катерина, Лазенґа Анна, Лесняк Анна, Русенко Ірена, Сірко Павліна.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ:

В. 1. Басалиґа Іван.
В. 2. Дубець Орина, Вільчанський Дмитро, Дубець Теодор.
В. 3. Єчник Николай. Романович Петро, Фалат Гнат, Сисак Андрій, Цуцура Андрій (старший), Кирпан Василь.
В. 4. Матлаґа Іван, Землянський Григорій.
В. 6. Попович Дмитро, Федорів Вовчук Василь.
В. 7. Фетик Йосиф.
В. 8. Лісів Василь.
В. 9. Ковтун Стефан.
В. 16. Гернард Василь, Петінко Василь, Трибіла Іван, Кочерга Михайло, Корнюляк Іван, Росоха Йозефіна, Паславський Антін, Виґанич Андрій, Поляк Іван, Павлишин Петро.
В. 17. Паства Андрій.
В. 18. Коваль Михаїл.
В. 19. Бартко Андрій, Попович Миколай, Туріфай Михаїл, Митришин Іван.
В. 20. Матикевич Іван, Ровінський Францішок, Андраш Тимко, Кіча Федор. Гурський Василь.
В. 25. Сьнівак Семен.
В. 28. Прокопич Йосиф, Урбан Юрій, Кріль Гавриїл.
В. 29. Шафран Семен, Чомко Теодор.
В. 30. Чупришин Іван.
В. 33. Скоцень Бартоломей, Куземчак Марко, Кухет Николай, Падух Панько, Третяк Григорій, Тарас Микита, Осивчак Йосиф.
В. 35. Хопила Василь, Кабала Томаш.
В. 37. Фесьо Теодор, Котик Іван.
В. 38. Шкромко Олекса.
В. 40. Хомякевич Стефан.
В. 43. Мишковський Василь.
В. 45. Гуцалюк Іван.
В. 46. Ільницький Михайло, Ваврикович Василь.
В. 47. Маршалик Павло, Стецяк Стефан, Антошик Василь.
В. 49. Погорецький Іван.
В. 53. Твердохліб Анна.
В. 55. Василишин Николай.
В. 58. Кимак Михайло.
В. 59. Кенар Антін, Борош Френк.
В. 61. Герик Павло, Седлак Петро.
В. 62. Кнап Катерина.
В. 64. Шамбель Нестор.
В. 67. Скіба Іван.
В. 70. Тенюх Антін, Риґайло Гринько, Камінський Василь, Зендран Семен.
В. 72. Венгрин Стефан, Сидор Онуфер, Коваль Михайло.
В. 76. Горішний Гринько.
В. 77. Ходонь Теодор.
В. 78. Гадух Іван, Возьний Андрій, Бончак Іван.
В. 80. Млавець Даниїл Юрко.
В. 82. Марцюк Лука, Ревиляк Йосиф.
В. 85. Кривіль Антін, Довжицький Іван, Борис Алоксандер, Мадяр Іван.
В. 86. Галушка Станіслав, Кравецький Кирило, Клим Михайло, Бадирка Федор, Куцаб Іван.
В. 87. Бочньович Матій.
В. 90. Ковалічук Михайло.
В. 91. Самоґела Стефан, Кравчук Стефан, Затварська Христина.
В. 92. Молодечин Іван, Стахів Евстахій, Козловський Йосиф.
В. 93. Сувак Іван, Русинко Іван.
В. 99. Синюта Стефан, Деліман Михаїл, Ґенсьоровський Франко.
В. 106. Чопик Дмитро.
В. 107. Корчак Йосиф.
В. 108. Бльок Василь, Данило Данилевич.
В. 109. Тинжик Андрій, Батюк Михайло, Шевчик Теодор.
В. 111. Подоляк Василь, Пращак Стефан, Подоляк Михаїл. Шатинський Николай, Савка Іван, Ґерґовський Станислав, Харій Василь, Барпля Михаїл, Ґера Павло.
В. 113. Лело Іван.
В. 115. Замольський Михайло.
В. 117. Павловський Іван, Яремко Леон.
В. 118. Оротила Параска.
В. 122. Зофчак Марія, Боднар Марія.
В. 127. Волянчик Йосиф, Ґах Порфирій.
В. 129. Ревентович Іван, Сабарич Йосиф, Петий Стефан, Мороз Михайло, Темнюк Гнат.
В. 131. Баран Марія.
В. 135. Лучка Катерина.
В. 139. Сенчак Франко, Опавка Михаїл.
В. 140. Цапек Земко.
В. 140. Філь Анастазія.
В. 141. Побігушка Трофим.
В. 147. Канлун Роман, Куцаба Павло, Бибишко Михайло.
В. 154. Потас Юрій.
В. 156. Качмар Михайло, Шул Іван.
В. 157. Дудра Василь, Русенко Василь, Іваньо Гринько.
В. 160. Федунка Теодор, Митник Теодор.
В. 162. Шеник Семко, Цокан Михаїл, Гінько Йосиф, Демкович Йосиф, Мільчак Іван. Куренда Іван, Різак Юрко, Бобітка Василь, Липкевич Григорій. Поливка Матвій, Бачинський Миколай, Смотрицький Михайло, Іваніцький Михаїл, Кунда Михайло (стар.), Ковальчук Михайло.
В. 166. Пеляк Дмитро, Репева Дионизій, Зависький Іван, Лапій Антін, Бартković Михайло.
В. 168. Залишка Василь, Стек Никола.
В. 169. Федурчо Михаїл, Такай Франко.
В. 170. Вальчук Панько, Захарський Петро.
В. 172. Климович Теодор.
В. 175. Кожовський Николай.
В. 176. Ганяк Петро.
В. 178. Пейко Марія, Мачалаґа Михайло, Кухар Петро, Кісьоля Іван.
В. 179. Заслоцька Юлія, Білобрам Йосиф.
В. 180, Субірлак Антін.
В. 182. Дичко Василь.
В. 183. Ситник Михайло, Гринишин Олекса.
В. 185. Кешеля Ілько.
В. 187. Сенько Василь.
В. 188. Прусяк Юрко, Зярно Йосиф, Мостелик Тимко.
В. 192. Вайда Антін.
В. 193. Левоничек Левко, Стойко Николай, Стасів Стефан, Лопцович Томаш.
В. 194. Палямар Андрій, Михальчишин Дмитро, Сохорович Іван.
В. 196. Булико Іван.
В. 199. Волчко Марія (Лачко).
В. 200. Сум Пазя, Сум Анна, Заянчковський Єронько, Великанович Денис.
В. 201. Маковський Андрій, Кіцак Михайло.
В. 203. Мельник Михаїл.
В. 204. Тижай Михаїл.
В. 207. Топорович Михаїл, Кміт Василь, Яким Олекса.
В. 209. Музика Дмитро, Поточняк Дмитро.
В. 210. Сидор Йосиф.
В. 217. Захарків Дмитро.
В. 218. Кіх Михайло, Літшпло Іван, Дубінський Петро.
В. 219. Набережний Матій, Мачита Дмитро, Куш Дмитро.
В. 221. Кольчак Станислав, Канонік Симеон, Ваґнер Адам, Небельська Марія.
В. 222. Калафактор Михайло, Ґрешкович Йосиф, Давидяк Стефан, Калафактор Іван, Ґіма Андрій, Мілан Юрко, Луґовий Семан, Дзяба Іван, Кохан Андрій, Демчак Николай.
В. 224. Крушка Іван (син Павла)
В. 225. Федина Федь, Чухрай Николай, Козак Іван, Янчак Я. Адам.
В. 229. Ґлух Василь, Лемешка Анна, Ґбур Василь, Головчак Федько, Головчак Матрона, Ґурський Станислав, Хаберик Федор, Волицький Стеф., Вольський Генрик, Петрик Михаїл.
В. 230. Аслек Іван, Квасівка Михайло, Токарський Петро, Винар Іван.
В. 231. Дебжиняк Василь.
В. 236. Рудавська Марія.
В. 237. Петрик Ілько.
В. 238. Фесяк Анна.
В. 239. Гнида Дмитро, Мошуманський Яків, Занчук Катерина, Тицяк Михаїл.
В. 240. Бутовська Юлія, Папушка Анна, Борковська Анастазія.
В. 213. Микитюк Стефан.
В. 245. Оліярчик Іван.
В. 249. Вітушинський Клим.
В. 250. Сорока Андрій, Віхрик Дмитро.
В. 251. Дзівік Михайло, Бучик Михайло.
В. 257. Гринюк Григорій, Каськів Василь.
В. 259. Чорник Ілько, Ліщинський Францішок.
В. 260. Ґерун Ксеня, Ґерун Василь, Ґерун Марія, Гриців Григорій.
В. 262. Скуба Тома.
В. 265. Ленецький Станислав.
В. 268. Поливка Іван, Матаний Йосиф, Бланар Ілпка.
В. 270. Трут Павло.
В. 272. Голобець Федор, Радик Василь (стар.), Радик Василь (молод.), Курівчак Николай, Магник Гриць, Гомонка Василь, Гентош Михайло, Ластовський Іван.
В. 275. Фалтичко Марія.
В. 276. Буряк Михайло, Залонський Йосиф, Адамяк Вінцентій, Рачка Віктор, Котуло Федор, Волосапович Михаїл, Лазор Василь.
В. 280. Чакурда Йосиф.
В. 281. Михалик Чатур, Заместник Антін, Заместник Корнель.
В. 283. Борачок Василь, Дейнека Онуфрій.
В. 284. Якимович Володимир, Якимович Михаїл, Кугнат Василь.
В. 286. Школьніцька Таціянна.
В. 287. Попівчак Осип, Заместник Григорій.
В. 289. Гавраняк Дмитро.
В. 290. Козуб Марія, Ліщинська Магдалина.
В. 292. Іванко Гринько, Куск Андрій, Савола Николай, Шутрин Трофим, Новак Юрій, Рудняний Іван, Майкович Олекса, Незропа Дмитро, Дитиняк Юрій, Струк Олекса.
В. 293. Куриц Ілона.
В. 295. Галамай Федор, Стельмах Михаїл.
В. 296. Балабан Іван.
В. 298. Молнар Василь, Баран Андрій.
В. 299. Підгірний Максим, Федорук Федор, Куліковський Дмитро.
В. 301. Мельник Василь, Співорський Ілія, Семчук Антін, Шумський Стефан, Штандара Антін.
В. 302. Погляд Юрко.
В. 303. Рашковецький Іван, Гафійчук Ілько.
В. 304. Леневич Николай, Галів Николай.
В. 306. Данчак Амброзій.
В. 307. Савіцька Катерина, Ґенсіровська Марія.
В. 309. Смик Данило.
В. 310. Краличек Катерина.
В. 312. Кропа Ник., Лазука Онуфер.
В. 313. Мухар Марія.
В. 317. Гуцал Гринько, Височанський Михайло, Чорний Василь, Клим Никола.
В. 318. Василовська Марія, Домбровська Анна, Кібало Юлія.
В. 320. Батук Василь.
В. 323. Решотко Анна, Шостак Константин, Мазур Наталка.
В. 325. Хай Николай, Сітка Пилип.
В. 328. Дзюрман Михайло, Лютий Никола.
В. 330. Чайковський Іван.
В. 332. Кміта Вавро.
В. 336. Ремар Михайло.
В. 338. Щенсний Лешко, Салян Анна.
В. 340. Мамрич Дмитро.
В. 341. Цап Онуфер.
В. 349. Курганевич Станислав.
В. 350. Когут Іван.
В. 354. Завадовський Стефан, Бартошик Антін, Блат Іван, Алексий Валентій.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИСТУПИВШІ.

В. 1. Кулянда Филип, Кулянда Денис, Тирлич Лука, Кузьмич Петро, Полиняк Іван, Кемчинський Лука, Насадка Теофіль, Коніцький Антін, Колодій Юрій, Куземчак Іван II., Меца Теодор.
В. 9. Ґавлий Герман.
В. 10. Хома Іван, Млинар Авґустин, Горощак Іван.
В. 15. Юра Михайло.
В. 16. Барна Іван.
В. 30. Брелик Йосиф, Брезінський Іван.
В. 36. Зазуля Яким, Капітула Максим.
В. 56. Демкович Григорій.
В. 58. Капя Йосиф.
В. 66. Цап Іван, Маляр Василь, Каніщак Михайло.
В. 70. Чосник Дмитро, Козачок Петро, Корчинський Яцкович Іван, Сай Яків, Баран Михайло.
В. 91. Трушевська Луція.
В. 92. Ручинський Ілько.
В. 105. Мись Павло.
В. 117. Закалужний Александер.
В. 120. Кубилевич Олекса, Серілій Дмитро.
В. 136. Палинський Василь, Заячик Николай, Трипник Стефан.
В. 137. Савич Петро.
В. 138. Френцко Стефан.
В. 144. Ленський Антін, Лащинський Домінік, Тихапович Петро.
В. 153. Макар Іван.
В. 162. Ковальчик Андрух.
В. 170. Деркач Павло.
В. 188. Циктич Василь.
В. 190. Глутковський Михайло.
В. 200. Возьний Онуфрій.
В. 209. Почекайло Іван.
В. 213. Палій Алексій, Женчук Микола.
В. 214. Чурка Панько.
В. 215. Кучма Ілія.
В. 218. Дзяпко Стефан.
В. 225. Василевич Тимофтей.
В. 230. Чарчик Юрій, Блашко Іван.
В. 237. Вовк Ілько.
В. 248. Муран Марія.
В. 250. Кренца Франко (Федор), Суханчик Стефан, Сокира Григорій, Шпак Микола, Кос Сильвестер.
В. 259. Ханас Іван.
В. 268. Вовк Василь.
В. 270. Хитрень Сидор.
В. 290. Чиховська Анна.
В. 300. Гедьо Михайло.
В. 317. Семенчук Александер.
В. 319. Шпак Стефан.
В. 325. Сьмільчак Михайло.

ЧЛЕНИ ПРИСТУПИВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ.

В. 8. Лишив Юрій, Мовчан Андрій.
В. 12. Ґебей Константин.
В. 14. Гречко Іван.
В. 26. Смеречняк Михайло.
В. 43. Русиняк Теодор.
В. 48. Коздрунь Василь.
В. 82. Тельманик Андрій.
В. 90. Валчанський Іван.
В. 91. Гасин Михайло, Дмитрик Йосиф, Гасин Йосиф.
В. 100. Коздрунь Анна.
В. 108. Гулька Пилип. Лемчак Станіслав.
В. 109. Бандрівчак Андрій, Бандрівчак Катерина.
В. 123. Тимків Яків, Ґулька Павло.
В. 129. Попіґрач Андрій. Валко Василь (молод.), Валко Филип, Цюпа Панько. Горняк Іван. Горняк Михайло.
В. 137. Загоройко Мирон.
В. 140. Тхурик Іван.
В. 142. Боґдан Николай.
В. 192. Фира Іван.
В. 200. Возьний Онуфрій.
В. 209. Буряк Іван.
В. 218. Дубиский Іван.
В. 224. Сулін Михайло, Гошко Михайло, Сулін Йосиф, Сулін Мацко, Суріма Іван.
В. 276. Моркван Стефан.
В. 277. Гарбера Стефан.
В. 295. Цурий Стефан, Маляр Василь.
В. 309. Кіянка Василь, Матвіїв Карпо, Шмокалюк Маґда. Шмокалюк Андрій, Кушіль Іван, Гуменюк Мартин, Чернатович Ілія.
В. 325. Щитинський Михайло.
В. 330. Скибінська Евгенія.
В. 340. Матийньо Николай, Шестак Петро.
В. 347. Мазур Василь, Юзефик Олекса.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИЧЕРКНЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Склянчак Михайло, Майтан Стефан, Козяр Йосафат, Хлебовський Йосиф, Ярема Афтанас, Федорчак Григорій, Мадараш Павел, Єзьорський Казимір.
В. 7. Кропінський Іван.
В. 9. Реповський Михайло.
В. 19. Паславський Михайло, Торбяк Григорій.
В. 20. Солецький Михайло.
В. 25. Стащак Стефан, Ющак Василь (II.).
В. 26. Кирпан Николай.
В. 28. Пепґрин Григорій, Ґісловський Іван.
В. 29. Гаврилюк Василь.
В. 30. Патриляк Йосиф.
В. 31. Васко Петро, Вайда Іван, Тропцак Іван. Щурок Йосиф, Сидор Василь. Попівчак Василь, Петрочко Максим, Лабанч Андрій, Кухар Андрій, Ковач Андрій, Ковач Михайло, Грушка Юрко, Демян Іван. Бобалик Юрій.
В. 33. Пукас Юрій, Фрицк Николай, Маларчук Іван. Бойко Константин, Кривошия Клим, Вислоцький Йосиф.
В. 35. Спйох Михаїл, Смоляк Дмитро.
В. 36. Василик Іван.
В. 39. Галик Прокіп.
В. 41. Тхорик Ілько, Тиханич Йосиф, Гусак Леоп, Гуторяк Роман, Вархолик Макар, Дзибан Василь, Мельник Теодор.
В. 47. Паталяк Федор (стар.), Процак Михайло.
В. 48. Перун Юрко.
В. 49. Амброзевич Константин.
В. 50. Сенишин Михайло (молод.), Паньків Іван.
В. 53. Дуковський Теодор, Космус Ілько, Сьвіржко Іван.
В. 54. Павелчак Теодор.
В. 55. Шимоник Йосиф.
В. 56. Дикий Петро, Дикий Стефан (II.), Зень Іван.
В. 57. Дубець Іван.
В. 58. Токарчик Юрко, Береговський Николай.
В. 59. Чузовський Васько.
В. 61. Пітеро Михайло.
В. 63. Масник Маґда.
В. 67. Шеремета Юрко. Сипстун Федько, Шумейко Прокіп, Мартиньчук Сильвестер.
В. 68. Мазур Василь, Лященко Яким, Красільніков Іван, Вікир Адам, Колтун Стефан, Лабкович Мартин.
В. 70. Косовський Теодор, Урбан Йосиф, Лишнянський Николай, Матисікевич Іван.
В. 72. Михалишин Федько.
В. 76. Цицух Теодор, Мицка Стефан. Макар Дмитро, Ґадамус Максим.
В. 78. Пішко Іван.
В. 80. Кочерган Михайло, Чимбата Петро, Качайло Федор, Криванич Іван Гриців. Гурчан Федор.
В. 81. Атаманюк Филимон, Корчинський Володимир.
В. 82. Кінаш Михайло, Шафар Василь Ференців.
В. 84. Шкапяк Ілько.
В. 85. Равлюк Йосиф.
В. 87. Шандор Александер Турук.
В. 88. Варко Теодор.
В. 90. Подобівський Іван.
В. 93. Скацура Іван.
В. 96. Качмарик Іван.
В. 99. Вийванко Іван, Моцур Михайло.
В. 102. Паплик Юрій.
В. 104. Петришин Гриць, Старух Іван, Волошин Фелікс, Сембрат Олекса, Стець Михайло.
В. 106. Пик Олекса, Хіняльський ~~Іван~~ Петро.
В. 108. Накопечний Кондрат.
В. 114. Чоп Михайло, Дяк Василь, Коваль Андрій.
В. 117. Павлишин Іван.
В. 119. Бучак Дмитро, Біґун Андрій.
В. 120. Саламашак Іван.
В. 122. Новак Марія.

(Продовженє на стор. 7-ій).

(Продовженє зі стор. 5-тої).

В. 123. Скубуляк Теодор.
В. 124. Гарбавий Іван, Васир Теодор, Бабяк Стефан.
В. 127. Ціхоцький Мартин, Хтей Дмитро.
В. 129. Рудар Іван.
В. 130. Вуйцек Стефан.
В. 132. Максимик Теодор.
В. 133. Рудий Стефан.
В. 135. Подкамицький Іван (мол.), Галушка Стефан, Ковальчик Василь.
В. 140. Волощак Андрій, Шелемета Дмитро, Ковальчук Николай, Галюк Олекса, Хумик Василь.
В. 142. Радзиняк Юрій (II.), Стадник Никола.
В. 143. Чулак Іван, Ґус Петро.
В. 144. Радомський Стефан.
В. 145. Сенков Іван.
В. 146. Туркот Яків.
В. 147. Двериїцький Адам, Грицько Петро, Світила Френк, Волянюк Мартин, Ваврийко Олекса.
В. 149. Гриньків Никола, Демковський Василь, Самотія Николай.
В. 151. Ґонтарик Марія.
В. 155. Лайкон Григорій, Николишин Лесь, Сьвітанич Михайло, Балох Андрій, Старух Михайло, Креса Николай.
В. 158. Калинчук Гриць, Галутяк Дмитро.
В. 159. Ковалик Николай, Бопяр Павло.
В. 162. Шнуґаниць Михайло.
В. 165. Филипчак Михайло, Ґбур Іван, Томашовський Френк, Буньо Николай, Маховський Михайло.
В. 166. Мирна Теодозій, Зятчик Юрій.
В. 169. Кримський Михайло.
В. 170. Скибинський Стефан, Меленчук Теодор, Марцінин Филип, Когут Николай, Швець Йосиф.
В. 175. Стефаняк Николай.
В. 178. Шухват Ксенька.
В. 180. Козак Іван.
В. 183. Мельник Петро.
В. 184. Галпнський Андрій.
В. 185. Борис Михайло.
В. 188. Савка Федор.
В. 194. Горбаль Стефан,
В. 196. Стретавський Іван.
В. 200. Ґосподарець Петро, Жатковська Бронька.
В. 201. Лучейка Антін.
В. 205. Феделет Іван.
В. 206. Чагарин Ксеня.
В. 214. Дмитраш Семен, Кузик Теодор.
В. 215. Вінчук Броніслава, Вінчук Сабіна, Мондроцький Йосиф, Головінський Титус.
В. 217. Головка Іван, Музичка Андрій, Саниґурський Іван, Скікун Прокіп.
В. 218. Гриб Стефан, Машляк Николай.
В. 219. Павліковський Мирон.
В. 220. Гаврилюк Григорій.
В. 221. Білий Стефан.
В. 222. Вареница Онуфрій.
В. 223. Яромій Матвій.
В. 225. Рафалент Йосиф, Пінчак Стах, Паньчак Іван, Проць Николай.
В. 226. Цупер Николай.
В. 227. Вітів Петро, Хома Стефан.
В. 229. Пухлик Сімко Стеля, Мехнич Стефан, Ковальчик Левко, Кріль Павло, Розділський Григорій (мол.).
В. 230. Слабик Іван.
В. 231. Смолин Павло, Кузів Петро.
В. 234. Лисий Федор.
В. 235. Ґало Валентій, Проць Іван.
В. 237. Ворончак Николай, Міщиха Антін, Тимян Іван.
В. 238. Молинь Василь.
В. 240. Федишин Марія.
В. 241. Мриґлод Марія.
В. 243. Шавалюк Петро, Красота Василь.
В. 245. Мацяк Михаїл.
В. 247. Далеба Николай.
В. 249. Спульник Йосиф, Кушнір Николай.
В. 250. Никель Іван, Вітичак Николай.
В. 251. Пелех Андрій, Сорочак Василь.
В. 253. Ратк Іван.
В. 256. Бучин Антін.
В. 262. Горощак Юлія.
В. 264. Іванк Михайло, Бабінець Іван.
В. 265. Лойко Іван.
В. 271. Хамлай Григорій.
В. 276. Уштян Василь.
В. 277. Самолевич Іван.
В. 278. Конач Гриць, Гриневич Михаїл.
В. 279. Голубінка Дмитро.
В. 280. Мікула Іван.
В. 282. Бобик Йосиф.
В. 284. Строконь Михайло.
В. 286. Тузінський Теодор.
В. 288. Коханевич Николай.
В. 289. Гриша Василь.
В. 292. Квасньовська Анна, Йош Йосиф.
В. 294. Хайнас Лука, Хайнас Юрій, Сидвар Василь, Циґан Василь.
В. 300. Вуйтасік Юлія (зам. Токай), Токай Гриць, Войник Михайло, Заґроднічек Ілько.
В. 301. Харків Стефан, Брилевський Петро, Смаль Николай.
В. 303. Заячковський Франціщок.
В. 304. Яворський Андрій, Яворський (Ян) Іван, Ільницький Юрій, Лоневський Григорій (мол.), Лоневський Григорій (стар.), Косолович Василій, Кречковський Григорій, Кречковський Микола.
В. 307. Халяк Ева (по мужу Присташ).
В. 313. Федорипець Марія.
В. 318. Катором Анастазія (зам. Бернард).
В. 323. Свист Іван.
В. 326. Ханас Йосиф.
В. 327. Совіта Василь.
В. 331. Велчко Василь, Ордан Вінцентій, Грицко Андрій.
В. 332. Трач Теодор.
В. 334. Года Теодозія, Лихорай Николай, Мазій Палажка, Сторожук Марко.
В. 335. Роман Ева.
В. 336. Куриця Панько.
В. 337. Козловська Анастазія, Подоляк Катерина, Горішна Ганька.
В. 340. Рудий Константин, Гасичак Василь, Вишнівський Василь, Данко Мирон, Кость Федор, Морилів Семен, Радецький Гнат, Дністрян Стефан, Оринчак Николай.
В. 345. Кульбак Петро, Микита Стефан.
В. 346. Плакса Николай, Кормаш Николай, Томко Михаїл, Ґоцек Антоній, Іваніско Іван.
В. 347. Ґрабовський Павло.
В. 348. Гривнак Іван, Шанайда Василь, Коверко Григорій, Галак Іван.
В. 351. Юркевич Марія, Мусял Ілія.
В. 354. Лазаркевич Михайло.
В. 355. Чорнобай Гнат.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 4. Русиняк Теодор.
В. 7. Вівсяницький Михайло.
В. 25. Смеречняк Михайло.
В. 29. Риґель Фецко.
В. 31. Ковальчик Михайло, Тельманик Андрій, Поніґрач Андрій, Валко Василь (молод.), Валко Филип, Цюпа Панько, Горняк Іван, Горняк Михайло, Сулин Михайло, Гопко Михайло, Сулин Йосиф, Сулин Манько, Суріма Іван.
В. 33. Возьний Андрій, Крупа Петро.
В. 55. Ґеґей Константин.
В. 66. Малэр Василь.
В. 73. Гевка Теодор.
В. 87. Сениц Михайло.
В. 90. Марчишин Стефан.
В. 91. Сольський Іван.
В. 104. Сінчак Іван.
В. 109. Добрянський Антін.
В. 120. Боґдан Николай.
В. 147. Загоройко Мирон.
В. 149. Мазурчак Микола.
В. 153. Матийцьо Николай, Шестак Петро.
В. 160. Кузенька Тимко.
В. 170. Возьний Онуфрій.
В. 179. Крокіс Михайло.
В. 182. Бурак Григорій.
В. 184. Товт Павло.
В. 191. Горішний Іван.
В. 192. Гуцалюк Петро.
В. 198. Тимків Яків.
В. 213. Баглай Матвій, Ґура Никола.
В. 217. Валчанський Іван.
В. 218. Тхурик Іван.
В. 225. Василевич Тимофтей.
В. 229. Пурий Стефан.
В. 230. Купцьо Николай.
В. 245. Гаргай Андрій.
В. 251. Сенчина Іван.
В. 270. Сіткевич Василь.
В. 276. Дмитрик Йосиф.
В. 278. Каній Йосиф.
В. 286. Коздрунь Анна, Коздрунь Василь.
В. 316. Паньків Семен, Папьків Іван.
В. 317. Яворський Йосиф, Височанський Юліян, Шмокалюк Маґда, Шмокамюк Андрій, Кушіль Іван, Гуменюк Мартин.
В. 323. Гасин Йосиф.
В. 328. Беш Григорій.
В. 340. Цининський Михаїл.
В. 342. Буряк Іван.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 1. Гацак Стефан.
В. 2. Писарчик Семен.
В. 16. Копита Іван.
В. 46. Петриляк Михаїл.
В. 49. Лесюк Петро.
В. 78. Бурнатовський Кароль.
В. 87. Максимик Іван.
В. 114. Песечкий Йосиф.
В. 132. Галасінський Адам.
В. 136. Кос Дмитро.
В. 157. Витушанський Іван.
В. 162. Панкевич Дмитро.
В. 166. Троянович Іван.
В. 232. Борис Михайло.
В. 248. Ковальчук Стефан.
В. 275. Пімбер Тереса.
В. 339. Мацовський Михайло.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю червни 1913 р. було членів в Р. Н. Союзі	17.396
В місяцю липни 1913 р. приступило нових членів	544
В місяцю липни 1913 р. принято наново	78
В місяцю липни 1913 р. принято з переступними листами	54
Разом	18.072
В місяцю липни 1913 р. суспендовано за неплаченє місячних вкладок	233
В місяцю липни 1913 р. вичеркнено за неплаченє місячних вкладок	100
В місяцю липни 1913 р. взяло переступні листи	67
В місяцю липни 1913 р. померло	17
Разом	417

Число членів Р. Н. Союза з кінцем липня 1913 р. виносило 17.655.

В місяцю липни 1913 р. Р. Н. Союз побільшив ся о **259** членів.

УВАГА, котру кождий місцевий Урядник і член Р. Н. Союза в Америці повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся. Члени, оголошені в повисшім рекордовім справозданю як суспендовані або вичеркнені за неплаченє місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом орґанізації, коли хотять і на далі бути членами Р. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (серпня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця серпня 1913 р., то в вересни (сентембрі) 1913 р. мусять виповнювати нові декларації, єсли хотять бути членами, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю липни 1913 р. взяли переступні листи, а еще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці, мають се зробити в місяцю серпни (авґусті) 1913 р. бо на другий місяць, то є в вересни вичеркне ся їх з членів орґанізації, а тоді вони можуть бути приняті до Р. Н. Союза тілько на підставі нових декларацій.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

А. Руцевич.

ЖНИВА.

I.

Був темний серпневий ранок. Веселе сонце показало ся, висунуло ся з мягкої постелї білих хмарок і посилало на землю своє довге і тепле проміня. А срібна роса в їх теплї скоренько щезала, гинула. Кругом пташки веселим щебетанем витали розбуджену днину.

Показали ся громадки людий, що йшли в поле з косами на плечах, а за ними поспішали гуртки дівчат. Се був день жнив.

Вітрець пробудив ся з нічного сну тай легенько колисав лани дозрілого збіжа, а повне, тяжке колосє клонило ся до землї.

Усе будило ся і приготовляло ся до денної праці.

Час жнив в житю рільника стоїть на першім місці. Сї горячі днї додають людині енерґії, порушають його почуваня.

Можна сказати, що одні очікують сих хвиль зі страхом, а инші навіть нетерпеливлять ся, ожидаючи. І відважно приспособляють ся до праці і тихо шепчуть: жнива вже недалеко, або: жнива вже зачали ся. Але та праця, праця жеңців дуже тяжка!...

*

Наймити і поденники Мікайтиса також ішли до праці, але йшли помало та з тиха розмовляли. Йшли так, може з привички, може не хотіли зараз з рана висилювати ся, а може їх лякав величезний лан жита... Йшли, сумно понуривши голови, а особливо Кайлюс, наймит Мікайтиса, сумно звісив голову і думав глибокі думки. На переді йшли парібки, за ними поденники, а на кінці дівчата з серпами і весело сьміяли ся. За ними йшов сам Мікайтис.

Косарі дійшли до зрілого лану збіжа, станули, поскидали верхні убраня і, розглянувши ся і пооструивши коси, поставали один за другим і почали косити. А жито лиш затрясло ся, безнадійно хилило колосє і падало на чорну землю. Сонце почало чимраз сильнійше пригрівати.

З початку було чути веселі розмови і сьміхи, але по якімсь часї настала мовчанка. А сонце пекло чимраз більше і більше. Всї замовкли, лише час від часу задзвонила коса до каменя і шуміло надаюче жито. Чимраз частїйше женцї обтирали рукавом зрібної сорочки піт, що плив з чола по лици, щораз частїйше виривав ся їм з грудий стон або оклик нетерпеливости.

Настало полудне.

II.

По обідї шукали помучені женцї холодку в тіни, щоби трохи відпочати.

Кайлюс і Кірка, наймити Мікайтиса, також сховали ся в тїни розлогого дерева і курили люльки.

— Ми остро нинї драли, аж моя сорочка цїліська мокра — говорив Кірка.

— А так... — зітхнув Кайлюс.

— Ще можна би витримати, як би не було так горячо.

— Так, сонце страшно пече — відповів Кайлюс і покивав головою.

І знов замовкли і лише випускали з уст великі клуби диму. Кірка підпер рукою голову і задивив ся в даль, в поле, де вже стояло богато стирт, а Кайлюс спустив очи на землю і не знати о чім думав.

— Дуже тяжко мусить людина працювати на тім сьвітї — зачав говорити Кайлюс по довгій мовчанцї і все дивив ся в землю. — Менї аж руки задеревіли від коси. Але се, здаєть ся, не всї мусять так гарувати. Одні легко працюють, а гроші мають, а є навіть такі, що нічого не роблять, а жиють. А ти гаруй, муч ся і як не маєш нічого так і не будеш мати.

— Правду кажеш — потвердив Кірка — от як і сей господар, чи він працює? Нї! І нинї приволік ся за нами, заложив руки і тільки проходжусть ся, аж злість бере, як дивиш ся. — Він плюнув, підложив під голову шапку і витягнув ся на траві.

Кайлюс пішов за його прикладом і незадовго оба заснули. І снить ся Кайлюсови сон. Він скоренько косить жито, хоче виминути других косарів, але вони все поступають вперед, а він лишаєть ся по заді. А на боцї стоїть Мікайтис і сьмієть ся з його безсиля. То знова він бачив діти, що тягнули його за поли і кричали: „Хлїба, хлїба!” Потім він ішов дорогою і знайшов мішок гроший, а якийсь насьмішливий голос шептав йому до уха: „Се для тебе сї гроші, за твою тяжку працю; не будеш терпіти більше голоду”. Та незадовго і се зникло з перед його очий.

І він знов бачить спадисту дорогу, котрою їде віз, повний людий. Як віз приблизив ся, Кайлюс побачив, що замість коний було запряжених богато людий. Колеса воза глибоко грязли в піску, а порох покривав всїх грубою верствою.

Кайлюс задрожав, як віз приблизив ся до нього. Він побачив страшний образ. Великий віз був переповнений богатими панами, що розглядали ся по околицї. А поганяв Голод! Лице сухе, очи страшні, а черево гей дошка, на нім тїла майже не було, лише скіра і кости. Голод бив безнастанно людий, що тягнули віз, гірше періщив як худобу. А вони останніми своїми силами тягнули віз, навіть не оглядали ся поза себе. Їх лиця горіли, були червоні, облиті потом. А пани — одні весело розмовляли, а другі — і тих було менше — зраджували своїми поглядами перестрах, недовірє.

Хоч пани мали вигідно урядженї місця до сидженя на возї, одначе при першім лїпшім потрясеню могли дуже легко впасти. Як приходило ся їхати під гору, пани цїлком не думали, щоби злїзти з воза і помочи його тягнути і зробити полекшу тягнучим. А ті надали з умученя, Голод немилосерно сїк їх нагайкою по лици, по голові і не давав їм нї хвилинки спочинку. Часом трафляло ся, що при з'їздї з гори котрийсь з панів при скоршій їздї або потрясеню злїтав з воза. Тодї Голод закидав йому шнур на карк і запрягав до воза. Пани дивили ся на се як на найбільше нещастє. І такий понижений, перестрашений пан мусїв тягнути разом з другими нещасливцями.

Але Кайлюс побачив, що пани думали не лише о собі, а навіть дуже сердечно журили ся судьбою тих людий, що були замінені на зьвірята. Сидячи на возї часто виповідали своє співчутє для сих, що тягнули їх за а особливо тоді, як котрий з браку сил падав, не вспів піднести ся і діставав ся під колеса. А се трафляло ся досить часто. Тодї пани, переняті жалем та співчутєм, обвязували їх рани і знов запрягали нещасливця до ярма. Коли підчас їзди в гору Голод бив немилосерно людий — пани криком і радами старали ся додати їм сили і охоти. То знова вмовляли в них, що за їх терпеливість і працю Господь Бог сторицею заплатить їм в небі, де знайдуть щастє і волю. Сї пани не були би так журили ся про судьбу своїх робітників, як би не страх перед вивернением і стратою своїх сиджень.

Кайлюсови почало здавати ся, що Голод гейби навмисно завертає в його сторону. Його огорнув страх. А за хвилину страшний погонич зловив вже його за рамя і закинув шнур на шию і сьміяв ся:

— Кайлюс, Кайлюс, йди до роботи!

Він хотів втїкати, але не міг поруширти ногами, хотів кричати — не міг видобути голосу.

Нагло пробудив ся.

— Алеж ти заснув, я ніяк не міг тебе збудити — говорив Кірка і тягнув Кайлюса за рамя, — я думав, що вже не збуджу тебе. І господар приходив тебе кликати.

— Чи поїхав? Де віз поїхав? — питав перестрашений Кайлюс і кругом розглядав ся.

— Хто поїхав? Ти дрімаєш? Бери скорше косу, вже всї коло збіжа.

Кайлюс поспішно взяв косу, був наляканий і обтирав потом залятє лице...

III.

По полудни сонце пекло дальше; вітер втих і де-не-де відзивав ся пташок.

Люди по короткім спочинку знова взяли ся до праці.

Кайлюс, як і другі, широко махав косою і не міг забути про сей дивний сон. Аж тепер зрозумів, чого мусить так крівабо працювати.

— Так, се Голод змушує нас до сеї праці-неволї, — ворохтів під носом — ми мусимо працювати в потї чола на хлїб для дармоїдів, що звисли нам на шиї і з'їдають овочі наших гірких трудів: то тому така тяжка боротьба з Голодом, що витискає тільки слїз навіть невинним дїтям.

— Здорово береш, Кайлюсе! Недавно ти ще був по заду, а тепер уже догонив всїх — почув Кайлюс за плечима. Його переняв наглий ляк, мало не випустив з рук коси. Він почув такий голос, яким говорив до нього Голод в снї. Він моментально обернув ся і побачив перед собою господаря.

— Ха-ха-ха! Чого ти так налякав ся, що аж дрожиш...? Чи мене так боїш ся? — питав господар і усьміхнув ся.

— Нї, се лише так... — затинав ся Кайлюс і почав косити ще з більшим завзятєм.

І косив, скільки було сили, не розглядав ся наоколо себе, лиш час до часу дивив ся з коса на господаря.

А перед його очима все стояли спочені, нужденні лиця людий-невільників, що тягнули віз з панами і страшний Голод з витягненою нагайкою.

Переклав **Остап Вуличний.**

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

✝

Наня Ігнатій, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 31. грудня 1912 р. Походив з села Фльоринка, пов. Грибів, Галичина. Зістав убитий в майнах в наслідок вибуху стрільного пороху дня 6. мая 1913 р.

Гащак Стефан, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 30. падолиста 1911 р. Походив з села Липник, стол. Шариш, Угорщина. Помер на сухоти 1. липня 1913 р.

Петриляк Михаїл, член від. 46. Вступив до Р. Н. Союза 21. серпня 1899 р. Походив з села Межиброде, пов. Сянок, Галичина. Помер на астму (задуху) 6. липня 1913 р.

Лесюк Петро, член від. 49. Вступив до Р. Н. Союза 22. липня 1912 р. Походив з села Рознев, пов. Броди, Галичина. Зістав убитий при роботі в майнах дня 26. червня 1913 р.

Галабук Катерина, членица від. 62. Вступила до Р. Н. Союза 27. мая 1911 р. Походила з села Сулин, стол. Спіж, Угорщина. Утопила ся припадково в воді дня 17. червня 1913 р.

Бурнатовський Кароль, член від. 78. Вступив до Р. Н. Союза 30. мая 1911 р. Походив з села Пелня, Пов. Сянок, Галичина. Помер в наслідок потовченя при роботі в майнах дня 20. червня 1913 р.

Песечний Йосиф, член від. 114. Вступив до Р. Н. Союза 31. липня 1912 р. Походив з села Вільна, стол. Османа, Угорщина. Помер на затроєне горла дня 29. червня 1913 р.

Малош Юрко, член від. 114. Вступив до Р. Н. Союза 30. липня 1907 р. Походив з села Збойска Новоселїч, стол. Землин, Угорщина. Помер на сухоти дня 11. червня 1913 р.

Кос Дмитро, член від. 136. Вступив до Р. Н. Союза 25. вересня 1911 р. Походив з села Тисова, пов. Перемишль, Галичина. Помер на сухоти дня 1. липня 1913 р.

Витушинський Іван, член від. 157. Вступив до Р. Н. Союза 28. червня 1912 р. Походив з села Винтрелова, пов. Березів, Галичина. Помер на тиф дня 20. липня 1913 р.

Траянович Іван, член від. 166. Вступив до Р. Н. Союза 24. жовтня 1911 р. Походив з села Раславичі, стол. Шариш, Угорщина. Зістав убитий в майнах при роботі дня 28. червня 1913 р.

Сос Франц, член від. 208. Вступив до Р. Н Союза 15. червня 1910 р. Походив з села Бінауш, стол. Шаболєс, Угорщина. Зістав випадково задушений ґазом дня 12. червня 1913 р.

Козма Михаїл, член від. 274. Вступив до Р. Н. Союза 22. лютого 1911 р. Походив з села Чічар, стол. Суґварі, Угорщина. Помер на сухоти дня 21. мая 1913 р.

Цімбер Тереса, членица від. 275. Вступила до Р. Н. Союза 30. марта 1910 р. Походила з села Ґермонт, стол. Васмеґ, Угорщина. Померла на удар серця дня 30. червня 1913 р.

В. Ї. П.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1913 р.

Член на ціле посмертне платить $1.00, а на половину посмертного $0.61.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Уряд Тов. „Укр. Соколів", від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в вівторок дня 19. серпня с. р. о годині 8-ій вечер в Народній гали під ч. 72 Морріс Стр., Джерзи Сіти. Взиваєсь кождого члена, щоб прибув на сей мітінґ. — Уряд Тов. „Укр. Соколів".

ГУДСОН, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата, від. 273, повідомляє всїх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся в неділю дня 17. серпня с. р. пополудни, в домі Петра Лубянецького на Ґрімпорт. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. На тім мітінґу мають бути полагоджені дуже важні справи і піврічне справозданє. — Я. Канцар, предс.; П. Лубянецький, кас.; В. Хома, секр.

ГОЛІЙОК, МАСС. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 52, повідомляє своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбуде ся дня 17. серпня с. р. під числом 24 Олівер стр. На тім мітінґу кождий член повинен явити ся, бо суть важні справи до обговореня. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. Мітінґ розпічне ся о год. 2-гій пополудни. Буде ся принимати нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — С. Вавришин, секр.

ФРЕДЕРІКТАВН, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 172, повідомляє своїх місцевих і [illegible] членів, що дня 17. серпня б. р. [illegible] ся у звичайнім місци мітінґ, на котрім [illegible] полагоджувати ся дуже важні справи. [illegible] члени мають вирівнати всї свої залеглости [illegible] виключеня з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивші ся на тім мітінґу члени заплатять кару $1.00, а урядники $1.50. — Т. Скірнан, предс.; М. Ганчар, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. сьв. Пророка Ілії, від. 28, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся в неділю дня 17. серпня с. р. в церковній галї. На тім мітінґу контрольна комісія здасть піврічне справозданє. Буде ся принимати нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — Д. Гричишин, предс.; П. Горват, кас.; І. Криба, секр.

ПОРТ БОВКЛЕЙ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 223, подає до відома своїм членам як також і тим, що хочуть вступити до Братства і до Р. Н. Союза, що мітінґ відбуде ся в неділю дня 17. серпня с. р., зараз по Службі Божій, в гали церковній. На тім мітінґу і через другі два слідуючі місяці буде ся принимати нових членів до Братства: до 25 років без вступного, а від 25 до 45 літ за половину вступного; до Р. Н. Союза після статута. Братя родимці, котрі єще не належите до жадної орґанізації, якраз тепер маєте через ту полекшу добру нагоду, щоби забезпечити себе на случай слабости, а вашу родину на випадок смерти. Тож спішіть ся, щоби пізнїйше не було за пізно! — І. Малищак, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 192, подає до відомости всім своїм членам, що річний мітінґ відбуде ся в неділю, 17. серпня с. р., в гали П. Радзецького, на Кінґ стр., точно о год. 2.30. На сїм мітінґу має ся явити кождий член, бо котрий не явить ся, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Кождий довгуючий член має вирівнати свої довги і принести книжочку до підпису. Буде принимати ся нових членів до Товариства і до Р. Н. Союза. — Г. Турський, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 68, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбуде ся дня 17. серпня с. р. в гали під ч. 938 Вінобеґа ул., на Порт сайд. На тім мітінґу кождий член безусловно мусить явити ся, позаяк суть важні справи до полагодженя. Напоминає ся довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеґлости, бо в противнім разї будуть суспендовані з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплати 50 ц., а урядник $1.00 кари. — Н. Бойко, предс.; С. Пюрко, кас.; І. Березовець, секр.

ПРОВІДЕНС. Р. АЙ.

Отсим маємо честь повідомити Вп. Українців міста Провіденс і околиці, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

в справі бувшої читальні „Просьвіти" і її відновленя відбудуть ся в **неділю 24 с. м. о 1-шій год. пополудни, в Базар Гол, 155 Вілард Аве., Провіденс, Р. Ай.**

Дорогі Братя і Сестри! Час нам пробудити ся зі сну мрачного і показати другим народам, що і ми зумієм до читальні ходити і з неї користати. Всї як один явіть ся на збори. Запрашаємо також місцевих і позамісцевих референтів.

За Видїл чит. „Просьвіти" в Провіденс:

Г. Болюх, О. Рекрут, М. Сьвідер.

ДНЯ 17. СЕРПНЯ (АВҐУСТА) С. Р.,

о год. 3-тій пополудни,

відбуде ся

ПОСЬВЯЧЕНЄ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ

новобудуючої ся нашої церкви. На посьвяченє запрашає ся всіх місцевих і околичних родимців. Наш дорогий сьвященик з нашим чесним Комітетом церковним постарались, щоб се торжество як найкраще відбуло ся. Запрошені є на се торжество наш Високопреосьвященний Предорогий Епископ Кир Сотер і Високопреосьвященний Архіепископ Айреленд, ґубернатор Фармайор, богато достойників, сьвящеників і Товариств.

Комітет парохіяльний:

о. Константин Курило,

парох руськ. гр.-кат. церкви сьв. Константина в Міннеаполїс, Мінн.,

Никола Мандзен.

ЧЕТВЕРТИЙ ВЕЛИКИЙ ДОРІЧНИЙ БАЛЬ

устроює в Йонкерс, Н. Й.

в суботу, дня 30-го серпня 1913

славно-звістнє „Лосянскоє Семейство".

Баль відбуде ся в гали Маречека, 274 Ешбуртон Аве., на яке всїх членів як неменше всїх приклонників нашого „Семейства" уклінно просим. Комітет ручить за знамениту забаву. Буфет у власнім заряді. Найлїпша музика. Тисячні несподіванки.

Початок о годині 2-гій попол. Вступ 25 цнт.

Приходіть, погуляємо і потішимо ся щиросердечно.

33-35 **КОМІТЕТ.**

ГОРОЖАНИ СПОЛ. ДЕРЖАВ З CLEARFIELD CO. ПОЗІР!

Низше підписаний оголошує свою кандидатуру на уряд повітового судії з 46-го судейського округа в Пенсильванії (Clearfield County) на перші (Primary) вибори, котрі відбудуть ся дня 11-го вересня 1913.

Allison O. Smith,
дотеперішний судія.

Увага: Позаяк пан Allison O. Smith яко судія за минувших 10 років свого урядованя дав ся пізнати як дуже здібний, безсторонний і справедливий судія, тому обовязком горожан Русинів як і прочих Славян буде попирати тогож і так при перших, як при других виборах віддати свої голоси на пана Allison-a O. Smith-a.

ШАМОКІНЦІ!

Голосуйте при виборах, дня 27-го вересня 1913 р. на републиканського кандидата CALVINA E. MARTZ-A на уряд надзирателя бідних і сиріт міста Шамокін і його околиць.

Ваша поміч найде щире признанє! 27—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Потрібно робітників до фабрики сталевих кар. Робота при молоті і в кузни. Добра платня; стала робота. Голоситись до: Steel Plant, Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 28—

ПЯТЬ ДОЛЯРІВ НАГОРОДИ дістане той, хто подасть менї адресу тата **СЕМКА ДУБ.** Осьмий рік як виїхав з села Кривичі, пов. Перемишляни, до Ню Йорку. Чотири роки як виїхав з Ню Йорку в контри і не дає о собі чутки. Хтоби знав о адресі Семка Дуб, зволить менї написати, а дістане $5.00 нагороди, або сам нехай зголосить ся на адресу: Katharine Dub, c/o Mich. Markiw, 413 E. 5th St., New York, N. Y. 32 31

Пошукую свого мужа **ГРИГОРІЯ ДИНЬ.** Походить з Миєцової, пов. Кросно. Пошукує його жена, Орина. Хто подасть його адресу, дістане $5.00 нагороди. — М. Хромоґа, 1247 S. 3rd St. St. Louis, Mo.

Потрібно звинних людий і робітників. Стала робота; добра платня. Голоситись до: Steel Plant, Wharf & St. George St., St. Louis, Mo.

ПАРОХІЯ руська в Ансонії, Конн., потребує дякоучителя від 1-го вересня. Від кандидата вимагає ся основне знане церковного і сьвітського сьпіву. Платня після умови. Голосити ся належить на адресу: Rev. M. Danilovich, 11 Chmelnytsky St., Ansonia, Conn.

НЕДАВНО ПРИБУВШИЙ з старого краю академик, пошукує занятя, відповідного для него. Радо приняв би місце домашнього учителя на провінції. Ласкаві зголошеня прошу слати до: Rev. E. Bartosch, 82 Cicotte Ave., Detroit, Mich.

ХОЧЕ ЖЕНИТИ СЯ молодий 23-лїтний хлопець гр. кат. маючий фарму. Котра дївчина хотіла би видати ся а здібна до господарки фармерської, нехай пише на понизшу адресу. Посагу великого не вимагаєсь або і жадного. I. K., P. O. Box 1035, Millville, N. J.

Де є мій син **ОЛЕКСА АХТЕМІЙЧУК,** від довших часів замешкалий в Ню Йорку, щоб менї безномічній поміг на старі лїта. Хтоби о нїм знав або він сам, нехай зголосить ся до своєї матери. Mrs. Maria Achtemichuk, Box 110, Chipman, Alta. Canada.

СПИС І ЦІННИК КНИЖОК,

КОТРІ МОЖНА ДІСТАТИ В ДРУКАРНІ "СВОБОДИ".

*Американець, веселий образ з житя народу зі сьпівами, в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.

Америка. — Збірка віршів. — Зміст: [illegible] Важкі думи. Галицьким панам [illegible] сестри. Публика. Се що такого [illegible] венії. Два образки. Одна лиш [illegible] до дому. Купить мази. Прощанє [illegible] ва Пророка. Поет і Муза. Б[illegible] робітника. Вітер по поли. Ой [illegible] цапли. — Ціна [illegible] цнт.

Бери та читай. — Ціна.... [illegible] цнт.

Весела книжочка з 17 образками [illegible] стично-сатиричний збірник [illegible] — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ...... 35 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінці осї книжки находить ся сьмішне оповіданє „[illegible]ник". — Ціна .... 25 цнт.

*Гостина сьв. Николая, драматична [illegible] для дітий. — Ціна .... 10 цнт.

*Доля галицької сироти. — Ціна .... 5 цнт.

Дещо про звірята, рослини, камінє і скали. В сїй книжці находить ся около 200 цїлых образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони живуть. — Ціна ...... 30 цнт.

Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильвенії. — Ціна 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна .... 15 цнт.

Дорога до сьвідомости: Борба [illegible] робітники організують ся. — Ціна 10 цнт.

Еміґрант. — Дуже веселі пригоди [illegible] ґранта. — Ціна .... 15 цнт.

З кого ся насьмівають, з того люди бувають — Посол Петришин. — Модний [illegible]. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнїйше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть їти шаги? Ангел та [illegible] (оповіданє). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна ... 15 цнт.

Журавлї. — Зміст: Журавлї (вірш). Закутник (оповіданє). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповіданє про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.

*Жіночий язик, індіянська казка. Невдалий линч, оповіданє. — Ціна .... 15 цнт. [illegible] (оповіданє). — Бом (з калїфорнійських [illegible]). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна .... 10 цнт.

[illegible] — Ціна .... 10 цнт.

Казки про жидів. — Зміст: як Іван жидів му[illegible]. [illegible] Івана з жидами. Як Іван [illegible] бабки, а відтак у ставі потопив [illegible] в скілці. Пан і жид. Казка [illegible] жид Русина правовав. — Ціна .... 15 цнт.

[illegible] — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків: вона [illegible] так для бизнесменів як і для [illegible]. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.

[illegible] Руси до зруйнованя Січи. Містить [illegible] образків руських князїв і гетьманів. — Ціна .... 10 цнт.

Марія. — [illegible] Марія (уривок з поеми Т. Ш.). [illegible]. Скором (оповіданє). Рік 19[illegible] краю. Людоїдство в Конґо. [illegible] (вірш). — Ціна 10 цт.

Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна .... 20 цнт.

Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна .... 20 цнт.

Напад на Січ. — Ціна .... 5 цнт.

*Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна .... 20 цнт.

О підземних скарбах. — Природнича розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землї і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. Ціна .... 25 цнт.

Оповідана про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.

*Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій. — Ціна .... 30 цнт.

*Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна 40 цнт.

*Пісні під нотами, друковані на почтових картках. Серія складаєсь з 12 ріжнородних пісень. 1) „Думи мої", слова Шевченка, сольо. 2) „Гей по синьому морю хвиля грає". Паруб. хор. 3) „За Неман іду", дует. 4) „Ой мати, мати, месьмя в хаті", сольо. 5) „Кохав мене батько", сольо. 6) „Повій вітре на Вкраїну", сольо. 7) „[illegible] тучами, за хмарами", дует. 8) „Заручена Одарка", жін. хор. 9) „Ой я нещасна, [illegible] діяти", сольо. 10) „Доким мені журити ся", сольо. 11) „Я циганка, [illegible]", сольо. 12) „Ой ти Боже милосердний", мішаний хор. — Ціна за цілу серію (12 пісень) .... 35 цнт.

Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповіданє славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держируки. — Ціна 50 цнт.

Покуса. — Зміст: Покуса (оповіданє). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зьвірять і ростин. — Ціна ...... 10 цнт.

Про кінець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Про нутро землї (з 22 образками). — Розкази про будову землї і її передпотопові здобутки. — Ціна .... 25 цнт.

Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна .... 50 цнт.

Рицар і смерть. — Ціна .... 5 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна .... 10 цнт.

Релїґійні вірованя старинних народів. — Зміст: Релїґія Єгиптян. Релїґія Халдейців. Первісна релїґія Індусів. Ісповідники релїґії Брама. Релїґія Будди. Релїґія Перзів. Релїґія Жидів. Релїґія Греків. Релїґія Римлян.—Ціна 20 цт.

*Русько-анґлїйський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлїйської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .. 60 цнт.

Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтира). З книги приповісток Соломона. Чи буде що з наших дітий? Громадське житє Італійців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луіс, Мо. Дві левади (оповіданє). Дещо цікавого. Зі сьвіта.—Ціна 15 цнт.

Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не виносить ся серце вже моє (вірш). Потреба літератури. Народні школи в Пенсильвенії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Смерть. — Зміст: Смерть (фантазія). На провесні у ранці (вірш). Війт (оповіданє). Пісня Канадийська. Внутрішний устрій козаччини. Огонь (наукова розвідка). — Ціна 15 цнт.

Степові люди. — Оповіданє з житя в донських степах. — Ціна .... 15 цнт.

Страшна лїмста. — Оповіданє М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна .... 20 цнт.

Страйк. — Сценїчний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичинї. (Штука для аматорських театрів). — Ціна .... 20 цнт.

Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна 15 цт.

Товариска ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Вороженє будучности для женщин. Вороженє будучности для мущин. — Ціна .... 15 цнт.

*Хлопська доля. — Ціна .... 5 цнт.

Хто з чого жиє? (Розвідка на тлї економічнім). — „Земля Рече" — Ціна ...... 15 цнт.

Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна .... 15 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповіданє). З гір (вірш). За землю (оповіданє). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вояк німстив ся на цареви (казка). — Ціна 15 цнт.

Які то є люди на земли? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всї раси людий і їх житє. — Ціна .... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛЇҐІЙНІ.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб Душі	60
Хлїб Душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Горі імієм серця	34
Коляди	15
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор, збірник народ.-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог радость моя	1.40
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі імієм серця	1.10
Молитвенник	1.80

ДРУКИ.

Книжки колекторські 100 штук	7.00
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помянник за померших	10
Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова, за штуку	2
Книжка для опікунів хорих	1.00
Сьвідоцтва лїкарські для хорих членів Бр. і Товариств	3

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всї титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий мони-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнїйше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджістер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з краянів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не приймає посилок за посліплатою. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

БІБЛІОТЕКА НАЙЗНАМЕНИТІШИХ ПОВІСТИЙ. Видавництво „Свобода". Ч. 3.

ІВАН ФРАНКО

ПЕРЕХРЕСНІ СТЕЖКИ

ПОВІСТЬ

ТОМ II.

1913
НАКЛАДОМ І ДРУКОМ „СВОБОДА"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

— 6 —

ню, а за те наострюють ухо як найпильнїйше на те, що говорить прокуратор. Розділ між судівництвом і адміністрацією — перша основа справді независимого судівництва — у нас істнує тільки на папері, а на ділї се ідеал, до якого нам дуже далеко.

А коли Евгенїєва думка від тих „висших сфер" перейшла в низ, до народньої маси, до селяньства, йому зробило ся страшно. Адже-ж те, що він бачив сьогодня — і чи тільки сьогодня! — ті погляди селян на суди і судівництво, ті їх чутя, з якими вони входять до судового будинку, сеж усе око в око те саме, що було перед 1848 роком. Змінили ся форми, але дух, суть патрімоніяльного судівництва живе й доси. Той сам, хто гнав хлопа на панщину, брав у рекрути, стягав з него податки, вигоняв його з хати за „лїнивство" і при кождій з тих нагод міг тисячними способами кривдити його, той сам був і його судією, мав судити про його кривди. Закони, патенти та інтімати були надруковані в великих книгах мовою чужою і незрозумілою для народа; але й судіям вони були здалі тільки на те, щоб їх параґрафами прикривати свою самоволю, городити собі з них пліт, що забезпечував би їм безкарність кривдженя і визискуваня народа. „Завдати когось до суду", се в народному

I.

Відбувши ще два терміни і залагодивши все, що мав залагодити в Гумнисках та пообідавши в жидівськім заїздї, Евгенїй таки того самого дня рушив з поворотом, але иншою дорогою, на Буркотин. Хоча ся дорога була дальша, то про те Евгенїй не хотів ночувати в Гумнисках, надіючи ся таки бути коло півночи дома. Загорнувши ся добре в подорожню бунду він велїв Беркови поганяти коний і оперши ся плечима о зад карити віддав ся своїм невеселим думкам. Він був загалом не високої думки про наше судівництво, але те, що бачив у Гумнисках, могло-б було менше загартовану душу довести до розпуки. Той мертвий шабльон, та ремесницька буденність вимірюваня справедливости, повна зневага до провідних ідей законодавства і пановане мертвої букви, та ще в сполученю з повною безцеремонністю людий отупілих або й зовсїм хорих духом — тут доведені були до справжньої карикатури на всяке судівництво. До якої байдужности на закон і на людську кривду треба було дійти, щоб не тільки видавати подібні вироки, як їх видає Страхоцький, але толерувати їх! Ну, та Страхоцький — на пів ідіот,